

**Anexa nr. II la Ordinul Ministrului Educației nr. 3702/21.04.2021
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

**Programa școlară
pentru disciplina**

Limba și Literatura Română

**Învățământ special gimnazial
Clasele a V-a - a VIII-a**

Dizabilități intelectuale ușoare și moderate

București, 2021

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina **Limba și literatura română, din aria curriculară Limbă și comunicare** pentru învățământul special gimnazial, dizabilități intelectuale ușoare și moderate, reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele V-VIII. Alocarea orară pentru această disciplină, conform planului-cadru pentru învățământul special, aprobate prin Ordinul nr. 3622/27.04.2018, este de 5-6 ore/săptămână la clasele V-VI și 4-5 ore/săptămână la clasele VII-VIII.

Cadrul comun pe baza căruia a fost elaborată această programă a fost astfel conceput încât să răspundă nevoilor de instruire și afectiv-motivaționale ale elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate, având ca premisă receptivitatea acestora față de învățarea comunicării și permițând individualizarea demersului didactic, prin raportare permanentă la zona proximei dezvoltări. Această abordare pune accent pe utilizarea limbii ca mijloc de comunicare. Activitățile de predare-învățare-evaluare plasează elevul în situații de utilizator activ al limbii române.

Programa școlară urmărește proiectarea curriculară centrată pe competențe care corespund cercetărilor din psihologia cognitivă, conform cărora prin competențe se realizează transferul și mobilizarea cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor în situații noi.

În acest context, programa școlară a fost realizată pe baza următoarelor documente:

- Concepția acestei programe are în vedere următoarele documente:
- **Documentul de fundamentare a noului plan-cadru pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial (Ordinul de ministru nr. 3622 din 27 aprilie 2018)**
- **Recomandarea Parlamentului European vizând competențele-cheie (Key Competences for Lifelong Learning — a European Reference Framework, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006, în Official Journal of the EU, 30 dec. 2006)**
- **Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2 - Literary Framework for Teachers)**
- **Portofoliul european al limbilor (The European Language Portfolio)**

Programa de Limba și literatura română respectă prevederea articolului 2 (3) din **Legea nr. 1/5 ianuarie 2011, Legea educației naționale, cu modificările și completările ulterioare**: Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală.

Disciplina Limba și literatura română vizează construirea profilului absolventului de gimnaziu din învățământul special, având ca obiectiv atingerea unui nivel intermediar de deținere a competențelor-cheie.

Competențele-cheie formate la disciplina Limba și literatura română în gimnaziu, în principal, sunt:

- comunicarea în limba maternă;
- sensibilizare și exprimare culturală.

Alături de racordarea fără echivoc la tendințele actuale în psihopedagogia elevilor cu dizabilități intelectuale la nivel internațional, documentul de față își propune o consolidare a abordării psiho-educăționale centrate pe nevoile elevilor în societatea contemporană.

Cadrul comun oferă o mare flexibilitate pentru aplicarea în practică, fiind astfel posibile strategii didactice variate, inovative pentru structurarea competențelor de

comunicare și pentru dezvoltarea unor contexte relevante de învățare, adaptate nivelului și intereselor elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare;
- Competențe generale;
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- Conținuturi;
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate, formate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Limba și literatura română pentru învățământul special gimnazial, dizabilități intelectuale ușoare și moderate, orientează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu gimnazial.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate în funcție de potențialul elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate. Acestea constituie modalități de organizare a activităților didactice, bazându-se pe diferențiere și individualizare. Astfel, fiecare cadru didactic are posibilitatea de a selecta din multitudinea exemplurilor de activități de învățare pe acelea care corespund cu caracteristicile individuale și de grup ale elevilor clasei.

Conținuturile de învățare sunt accesibile posibilităților de înțelegere ale elevilor cu deficiență mintală ușoară și moderată. Ele sunt reluate concentric de la o clasă la alta și cu un grad de complexitate sporit în limitele posibilităților de asimilare a cunoștințelor și de formare a deprinderilor, păstrându-se principiul interdisciplinarității. De aceea pot fi învățate cu ușurință și cu plăcere, conținutul lor fiind adecvat nivelului de înțelegere și operare a elevilor.

Menționăm că această programă include și noțiuni simple și complexe de limbă, vizând morfologia și sintaxa, cât și unele compuneri – corespondență și cu destinație oficială, care îi vor ajuta pe elevi în perspectiva dezvoltării relațiilor interumane, sociale și profesionale.

Fiecare cadru didactic are posibilitatea de a selecta din multitudinea exemplurilor de activități de învățare pe acelea care corespund cu caracteristicile individuale și de grup ale elevilor clasei.

Studierea de către elevi a limbii române contribuie la formarea și dezvoltarea vorbirii acestora ca mijloc de comunicare, la asimilarea unei game bogate și variate de cunoștințe, cât și la precizarea / lărgirea treptată a cercului de reprezentări și noțiuni.

Pe lângă deprinderile de exprimare orală și comunicare independentă, elevii cu deficiență mintală ușoară și moderată din învățământul special trebuie să dobândească și deprinderi de citire-scriere corectă, în ritm propriu, care îi vor ajuta să se adapteze mai ușor la cerințele vieții cotidiene.

Formarea deprinderilor de citire și scriere la aceștia rămâne un proces complex ale cărui baze se pun în ciclul primar, însă procesul consolidării și mai ales procesul perfecționării lor este continuat în ciclul gimnazial.

Programa se subordonează noii paradigme educaționale și vizează:

- adecvarea la arhetipul sociocultural național coroborat cu cel universal;
- deschiderea transdisciplinară pentru atingerea finalităților educaționale, reflectate în profilul absolventului de gimnaziu.

Competențe generale

- 1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea mesajului oral**
- 2. Receptarea textului scris de diverse tipuri**
- 3. Redactarea textului scris de diverse tipuri**
- 4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise**

CLASA a V-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. PARTICIPAREA LA INTERACȚIUNI VERBALE ÎN DIVERSE SITUAȚII DE COMUNICARE, PRIN RECEPTAREA ȘI PRODUCEREA MESAJULUI ORAL**

Clasa a V-a
<p>1.1. Manifestarea receptivității față de mesajele interlocutorului emise în contexte de comunicare cunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de ascultare și înțelegere a diferitelor tipuri de mesaje transmise de interlocutor;</i> - <i>Exerciții de ascultare a unor povești/texte scurte;</i> - <i>Exerciții de selectare a informațiilor esențiale dintr-un mesaj oral;</i> - <i>Extragerea informațiilor esențiale din mesajele interlocutorului emise în diferite contexte cu/fără suport intuitiv;</i> - <i>Reformularea unei idei/informații audiate;</i> - <i>Asocierea imagine-propoziție;</i> - <i>Asocierea imagine-propoziție pe baza unui text;</i> - <i>Exerciții de recunoaștere temporală a imaginilor unei povestiri, întâmplări, povești;</i> - <i>Continuarea unei povestiri cu început dat pe baza unor imagini;</i> - <i>Schimbarea finalului unei povești pe bază de imagini și întrebări;</i> - <i>Construirea unei povești noi pe bază de imagini și întrebări;</i> - <i>Exerciții de interpretare a rolurilor unor personaje din texte cunoscute;</i> - <i>Interpretarea rolurilor unor personaje prin alte modalități de comunicare (mima, limbajul non-verbal, paraverbal);</i> - <i>Exerciții de comunicare pe teme date (Pe stradă, La piață, La cumpărături etc.);</i> - <i>Exerciții de comunicare asertivă;</i> - <i>Exerciții de exprimare orală a unor întâmplări/ evenimente cotidiene cu ajutorul întrebărilor;</i> - <i>Sesizarea corespondenței elementelor verbale, cu scop interdisciplinar, pe diferite teme (Alimentația, Politețea, Igiena și sănătatea etc.);</i> - <i>Recunoașterea personajelor din povești audiate;</i> - <i>Exerciții tip „telefonul fără fir” pentru sesizarea distorsiunilor care apar în emiterea și receptarea mesajului oral;</i> - <i>Recitarea unor strofe scurte, poezii, poezii hazlii etc.</i>
<p>1.2. Realizarea unei interacțiuni verbale (de tip dialog) folosind strategii simple de comunicare prin cuvinte, sintagme, expresii în enunțuri proprii cu scopul solicitării/oferirii de informații</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Identificarea informațiilor generale, esențiale dintr-un text literar;</i> - <i>Identificarea personajelor participante la acțiune;</i> - <i>Recunoașterea liniei de dialog ca semn al introducerii în comunicare a unui personaj;</i> - <i>Ordonarea cronologică a propozițiilor dintr-un text;</i> - <i>Selectarea enunțurilor corecte/greșite din textele studiate;</i> - <i>Povestirea cu ajutorul întrebărilor a unor fapte/întâmplări/evenimente cotidiene (cu folosirea cuvintelor mai întâi, apoi, pe urmă, la sfârșit etc...);</i> - <i>Utilizarea dialogului în diferite situații folosind formule de adresare;</i> - <i>Alegerea personajului preferat și dialogarea dirijată între diferite personaje, folosind un comportament adecvat situației;</i> - <i>Solicitarea repetării unui mesaj (Ce-ai spus? /Mai spune o dată!);</i> - <i>Solicitarea unor explicații (Ce înseamnă că ...?, De ce crezi că?);</i> - <i>Realizarea și utilizarea corectă a acordului subiectului cu predicatul, a adjectivului cu substantivul determinat (fără terminologie);</i> - <i>Jocuri de rol cu folosirea dialogului pe diverse teme familiare.</i>
<p>1.3. Exprimarea opiniilor, emoțiilor și sentimentelor prin participarea la discuții pe teme familiare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții joc de autocunoaștere și intercunoaștere în grup (ex.: Harta inimii, Inițialele calităților, Sprijinul ...);</i> - <i>Exerciții de identificare a asemănărilor și deosebirilor în cadrul grupului de elevi;</i> - <i>Exerciții joc de autoprezentare și prezentare a unor persoane, utilizând diverse modalități de exprimare verbală, plastică, muzicală, grafică (ex.: Mă desenez pe mine);</i> - <i>Selectarea unor elemente considerate importante dintr-un scurt text de informare audiat – pe teme familiare;</i> - <i>Exerciții de identificare a stărilor/emoțiilor /sentimentelor emițătorului în diferite contexte de comunicare;</i>

Clasa a V-a
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de exprimare a propriilor stări/ emoții/sentimente față de interlocutor;</i> - <i>Exprimarea propriilor stări/ emoții/sentimente față de un anumit personaj;</i> - <i>Compararea unor situații concrete/comportamente, acțiuni prezentate în imagini;</i> - <i>Identificarea unor stări sufletești și acțiuni prezentate în imagini;</i> - <i>Joc de rol – exprimarea emoțiilor în conformitate cu evenimentele din tema data;</i> - <i>Exerciții de sesizare a unor corespondențe între însușiri personale și trăsături caracteristice ale unor animale (roșcată ca vulpea, fricos ca iepurele etc);</i> - <i>Identificarea și reproducerea stării emoționale, în diverse contexte (cu/fără suport imagistic);</i> - <i>Prezentarea personajelor din texte în funcție de trăsăturile fizice;</i> - <i>Realizarea unor desene pentru a ilustra înțelegerea textelor din poveștile vizionate/textele literare simple;</i> - <i>Formularea unor opinii personale asupra unor situații cotidiene cu exprimarea aprobării/dezaprobarii de tipul „Adevărat/fals”, „Așa da/Așa nu!”.</i>
<p>1.4. Utilizarea achizițiilor lexicale și semantice învățate în contexte diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de folosire a antonimelor și sinonimelor;</i> - <i>Identificarea literelor învățate în silabe, cuvinte și propoziții prin analiza fonetico-analitico-sintetică;</i> - <i>Exerciții de folosirea unor repere temporale de petrecere a acțiunii (ieri, azi, mâine);</i> - <i>Frământări de limbă;</i> - <i>Jocuri de alcătuire de cuvinte pe baza unei litere date;</i> - <i>Exerciții joc de exersare a cuvintelor cunoscute;</i> - <i>Exerciții joc de descriere a unor obiecte prin enumerarea caracteristicilor și utilității lor;</i> - <i>Completarea de rebusuri cu imagini, în vederea folosirii achizițiilor lexicale și semantice;</i> - <i>Povești terapeutice.</i>

2. RECEPTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a V-a
<p>2.1. Consolidarea citirii corecte și conștiente în ritm propriu a unor cuvinte, propoziții, texte scurte</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de citire corectă a cuvintelor bi-, tri-, și polisilabice;</i> - <i>Exerciții de citire corectă a cuvintelor care conțin grupuri de litere studiate;</i> - <i>Exerciții de citire corectă a propozițiilor simple și dezvoltate;</i> - <i>Exerciții de citire cu intonația corespunzătoare semnelor de punctuație;</i> - <i>Exerciții de citire coerentă și în ritm propriu a unui text scurt (3-4 propoziții), cu/ fără sprijin;</i> - <i>Exerciții de lărgire a câmpului vizual, prin identificarea silabelor în structura cuvintelor și a cuvintelor în structura propoziției simple/ dezvoltate;</i> - <i>Exerciții de citire a unui material verbal gradat ca dificultate (cuvânt/coloană de cuvinte; propoziție simplă/ dezvoltată și text scurt);</i> - <i>Exerciții de citire pe roluri;</i> - <i>Exerciții de repartizare a rolurilor (povestitor, personaje);</i> - <i>Discutarea unor teme interdisciplinare/interculturale (matematică, literatură, arte plastice, muzică, istorie, geografie, religie, moral civică) împreună cu bibliotecarul școlii, specifice vârstei.</i> <p>* Notă: În cazul elevilor cu DMU/DMM și tulburări asociate (autism, sindrom Down) în planul analizei - sintezei perceptuale și al sintezei lexicale, se recomandă exerciții de citire globală a cuvintelor mono-, bi- și polisilabice.</p>
<p>2.2. Identificarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Explicarea unor cuvinte și expresii întâlnite în text de către profesor;</i> - <i>Folosirea corectă a cuvintelor noi în contexte diferite;</i> - <i>Formularea răspunsurilor la întrebări, plecând de la imaginile ce însoțesc textul;</i> - <i>Exerciții de formulare de răspunsuri la întrebările din text cu/fără suport intuitiv;</i> - <i>Redarea conținutului unui fragment din text (cu sprijin);</i> - <i>Identificarea personajului/personajelor din textele studiate;</i> - <i>Exerciții de lectură selectivă pentru desprinderea informațiilor esențiale și de detaliu dintr-un text citit</i> - <i>Alcătuirea planului simplu și dezvoltat de idei în funcție de tematica textului și de tipul acestuia;</i> - <i>Povestirea unui text, ținând seama de etapele acțiunii, cu/fără sprijin.</i>

Clasa a V-a**2.3. Observarea comportamentelor și a atitudinilor de lectură, identificând aspectele care necesită îmbunătățire**

- *Exerciții de citire fluentă și expresivă a textului scris;*
- *Antrenare în dialoguri simple, pe teme de interes, de tipul „întrebare – răspuns”, pentru a verifica dacă mesajul textului a fost înțeles.*

3. REDACTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI**Clasa a V-a****3.1. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare**

- *Identificarea cuvintelor/enunțurilor- cheie dintr-un text;*
- *Selectarea unor enunțuri corecte din din text (adevărat/fals);*
- *Exerciții de redare în scris a informațiilor importante selectate din text;*
- *Exerciții de ordonare cronologică a informațiilor din text;*
- *Extragerea ideii principale;*
- *Alcătuirea planului simplu de idei în funcție de tematica textului și de tipul acestuia;*
- *Povestirea unui text, ținând seama de etapele acțiunii, cu/fără sprijin.*
- *Extragerea informațiilor esențiale despre personaje;*
- *Exerciții de prezentare a trăsăturilor fizice și morale ale personajelor prin diferite modalități de exprimare: scris/desen/colaj;*
- *Exerciții de concepere a unui text scurt pe o temă dată;*
- *Exerciții de adecvare a mesajului la situația și scopul de comunicare prin selectarea unor cuvinte;*
- *Exerciții de redactare a unui bilet către un coleg, prieten, membru al familiei, după model;*
- *Exerciții de informarea despre un eveniment școlar ce urmează să aibă loc;*
- *Completarea unei cereri tip, după model;*
- *Formularea unei cereri, după model, în funcție de cerință;*
- *Completarea unui mandat poștal.*

3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text simplu – pe o temă cotidiană, cu integrarea unor imagini

- *Exerciții de asociere corespunzătoare text-imagine/desen, scheme;*
- *Elaborarea, în echipă/individual, a unei prezentări și descrieri cu ajutorul noilor tehnologii;*
- *Exerciții de povestire cu folosirea figurilor de stil: repetiția și comparația;*
- *Exerciții de ilustrare a atitudinii/emoției prin folosirea de emoticoane;*
- *Jocuri de grup cu teme date (Familia mea, Clasa mea etc.).*

3.3. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității

- *Exerciții de transcriere a unor scurte texte/fragmente;*
- *Exerciții de dictare de scurte texte/de fragmente/autodictare, urmărind utilizarea semnelor de punctuație și de ortografie, în funcție de intenția de comunicare și de mesajul transmis.*

4. UTILIZAREA CORECTĂ, ADECVATĂ ȘI EFICIENTĂ A LIMBII ÎN PROCESUL COMUNICĂRII ORALE ȘI SCRISE**Clasa a V-a****4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române**

- *Exerciții de identificare a literelor învățate în silabe, cuvinte și propoziții prin analiza fonetico-analitică-sintetică;*
- *Exerciții-joc de realizare a corespondenței fonem/grafem, grup de litere/grup de grafeme;*
- *Exerciții de ordonare a silabelor pentru a forma cuvinte cu sens (2-4 silabe);*
- *Exerciții de completare a cuvintelor lacunare cu silaba potrivită;*

Clasa a V-a

- *Exerciții de respectare a spațiului liber între cuvinte și scrierea lizibilă;*
- *Exerciții de așezare corectă în pagină a propozițiilor scrise respectând scrierea cu alineate;*
- *Exerciții-joc de identificare a grupurilor de litere învățate în silabe, cuvinte și propoziții;*
- *Exerciții de scriere corectă (copiere, transcriere, dictare) a unor cuvinte și propoziții în care apar grupurile de litere (ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi);*
- *Exerciții de recunoaștere a grupurilor de litere în cuvinte și propoziții prin sublinierea acestora;*
- *Exerciții de ordonare a literelor/silabelor pentru a obține cuvinte cu sens;*
- *Exerciții de completare a cuvintelor lacunare cu grupuri de litere cu/fără suport imagistic;*
- *Exerciții de alcătuire de cuvinte cu grupuri de litere;*
- *Exerciții de corelare a sunetului cu grupul/grupurile de litere și invers;*
- *Exerciții de alcătuire a propozițiilor simple și dezvoltate cu grupurile de litere (ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi);*
- *Exerciții de copiere, transcriere, dictare a propozițiilor simple/ dezvoltate, care conțin grupuri de litere;*
- *Separarea cuvintelor dintr-o propoziție simplă/dezvoltată;*
- *Exerciții de identificare a formei corecte a cuvintelor;*
- *Exerciții-joc de integrare propozițională și de scriere corectă;*
- *Completare de propoziții lacunare;*
- *Alcătuire de propoziții simple/dezvoltate cu suport imagistic/cuvinte date;*
- *Transformarea propoziției simple în propoziție dezvoltată;*
- *Ordonarea cuvintelor în propoziție (4/5 cuvinte);*
- *Exerciții de găsirea a cuvintelor cu înțeles asemănător;*
- *Exerciții de înlocuire a cuvintelor cu altele cu înțeles opus;*
- *Exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri cu suport intuitive;*
- *Exerciții de delimitare a cuvintelor și a propozițiilor într-un text scurt;*
- *Exerciții de copiere, transcriere și dictare a propozițiilor simple/ dezvoltate;*
- *Exerciții de scriere de cuvinte, propoziții simple/ dezvoltate pe calculator (cu sprijin).*

4.2. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintactico – morfologice

- *Exerciții de despărțire în silabe a cuvintelor bi-, tri- sau polisilabice;*
- *Exerciții de scriere cu majusculă (cuvinte scrise la început de propoziție, la început de titlu, sau nume - substantivele proprii);*
- *Exerciții de scriere corectă a grupurilor de vocale – „oa”, „ea”, „ie”, „ia”, „ua”, „uă”;*
- *Exerciții de scriere corectă a consoanei „m” înainte de „b” și „p”;*
- *Exerciții de scriere corectă a cuvintelor cu „ii” și „iii”;*
- *Exerciții de scriere corectă a cuvintelor care conțin vocalele „î-â”;*
- *Exerciții de scriere corectă a ortogramelor/cuvintelor „într-o/într-un”, „dintr-o/dintr-un”, „s-a/sa”, „s-au/sau”, „l-a/la”, „i-a/ia”, „i-au/iau”, „să-i/săi”;*
- *Exerciții de utilizare corectă a semnelor de punctuație: – punct, virgulă, două puncte, linia de dialog, semnul întrebării, semnul exclamării;*
- *Exerciții de despărțire corectă a cuvintelor în silabe la capăt de rând;*
- *Exerciții de copiere și transcriere de propoziții enunțiative, exclamative și interogative;*
- *Exerciții de alcătuire a unor propoziții enunțiative, exclamative și interogative pe baza unui suport imagistic/cuvinte date;*
- *Exerciții de dictare a unor texte scurte care conțin propoziții enunțiative, exclamative și interogative;*
- *Selectarea (lexie-grafie) dintr-un text a propozițiilor enunțiative, exclamative, interogative;*
- *Completarea propozițiilor cu semnele de punctuație învățate: punct, semnul întrebării, semnul exclamării.*

4.3. Analizarea constantă a propriului scris a unor texte diverse din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității

- *Evaluarea scrierii corecte și îngrijite a textului propriu;*
- *Rescrierea textului în urma analizei observațiilor primite, în vederea îmbunătățirii activității de redactare;*
- *Exerciții de comparare/evaluare a mesajelor trimise/postate (SMS, Messenger, Facebook), cu norma limbii române standard;*
- *Exerciții de autoevaluare;*
- *Autocorectarea controlată;*
- *Corectarea reciprocă;*
- *Evaluarea asistată la calculator.*

Conținuturi**Tema generală: EU ȘI UNIVERSUL MEU FAMILIAR**

Domenii de conținut	Clasa a V-a Conținuturi
COMUNICARE ORALĂ	<p>La conținuturile din clasa a IV-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Roli în comunicare: vorbitor, ascultător; - Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt); - Unitățile comunicării: actele de limbaj (a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara etc.); perechile de adiacență: întrebare-răspuns, invitație – acceptarea/refuzarea invitației, reproș – acceptarea/refuzul reproșului, a face un compliment – a răspunde la un compliment etc.); - Elemente paraverbale (intensitate vocală, intonație, tempoul vorbirii) și nonverbale (mimică, poziții corporale, contact vizual); - Elementele nonverbale și paraverbale ca mărci ale personalității individului; - Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: cuvinte-cheie, idei principale, temă, informații generale și de detaliu; - Strategii de ascultare activă: ascultarea atentă a interlocutorului fără a-l întrerupe, reținerea corectă a informațiilor, întrebări de clarificare, reformularea unui pasaj, confirmarea prin mijloace nonverbale sau paraverbale a atenției acordate interlocutorului; - Atitudini comunicative: atenție, empatie; - Exprimarea adecvată a emoțiilor.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Texte orale propuse pentru ascultare: știri, anunțuri, cântece pentru copii, povești și poezii (pot fi folosite audiobook-uri, înregistrări ale unor emisiuni sau lecturi orale realizate de profesor/actor și/sau elevi, soft educațional). ➤ Tipuri de interacțiune propuse: prezentări simple pe teme date, povestiri, descrieri, explicații, conversații informale, dialoguri între doi sau mai mulți participanți. 	
LECTURĂ	<p>La conținuturile din clasa a IV-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Texte scurte gradate ca dificultate: <ul style="list-style-type: none"> • Cuvinte-cheie, idei principale; • Planul simplu de idei; • Textul narativ; • Textul descriptiv; • Textul explicativ. - Strategii de comprehensiune: inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.), împărtășirea impresiilor de lectură; - Strategii de interpretare: răspuns afectiv, discutarea mesajului/mesajelor textului; - Interese și atitudini față de lectură.

Domenii de conținut	Clasa a V-a Conținuturi
<p>Sugestii pentru alegerea textelor – texte scurte literare și nonliterare/ficționale și nonficționale (text integral sau fragment; fără definirea conceptelor):</p> <p>a) texte continue (alcătuite din enunțuri organizate în paragrafe): poezii, proză clasică și contemporană, din literatura pentru copii, română și străină, postări online;</p> <p>b) texte multimodale: manuale, manuale digitale, benzi desenate, soft-uri educaționale.</p> <p>* Pentru narativul literar și descriptivul literar se vor selecta, în primul rând, texte literare de bază, din operele autorilor clasici și contemporani ai literaturii române. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să sprijine formarea competențelor specificate în programă. Textele selectate trebuie să respecte următoarele criterii: valoric, estetic, formativ și adecvare la vârsta și dizabilitatea elevilor.</p>	
REDACTARE	<ul style="list-style-type: none"> - Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere: <ul style="list-style-type: none"> (a) descoperirea unor subiecte din universul familiar; (b) restrângerea unor teme la aspecte particulare; (c) încadrarea în subiect. - Prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; inserarea unor desene, grafice, fotografii, scheme; - Planul simplu de idei; - Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; - Stil: corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație.
<p>➤ Tipuri de texte recomandate pentru activitățile de redactare:</p> <p>(a) notițe;</p> <p>(b) texte narative: relatarea unor experiențe personale;</p> <p>(c) texte descriptive: autoportretul;</p> <p>(d) texte explicative: definiții, scheme;</p> <p>(e) soft-uri educaționale;</p> <p>(f) manuale digitale.</p>	
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	<p>La conținuturile din clasa a IV-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enunțul. Punctuația enunțului; - Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative; - Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată; - Acordul predicatului cu subiectul.
<p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul; - Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Grupuri de vocale și consoane; - Corespondența sunet-literă; - Silaba; - Ortograme într-o/într-un”, „dintr-o/dintr-un”, „s-a/sa”, „s-au/sau”, „l-a/la”, „l-a/ia”, „i-au/iau”, „să-i/săi”. <p>Vocabular</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; - Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor; - Categoriile semantice: sinonime, antonime, fără folosirea terminologiei. 	
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	<ul style="list-style-type: none"> - Identitate personală – identitate națională.

În studierea conținuturilor, se vor urmări permanent aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM2), Dicționarul explicativ al limbii române și alte tipuri de dicționare și îndreptare.*

Notă:

Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de formare/dezvoltare a acestor competențe.

CLASA a VI-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. PARTICIPAREA LA INTERACȚIUNI VERBALE ÎN DIVERSE SITUAȚII DE COMUNICARE, PRIN RECEPTAREA ȘI PRODUCEREA MESAJULUI ORAL**

Clasa a VI-a
<p>1.1. Manifestarea receptivității față de mesajele interlocutorului emise în contexte de comunicare cunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de ascultare și înțelegere a diferitelor tipuri de mesaje transmise de interlocutor;</i> - <i>Exerciții de ascultare a unor povești/texte scurte;</i> - <i>Exerciții de selectare a informațiilor esențiale dintr-un mesaj oral;</i> - <i>Extragerea informațiilor esențiale din mesajele interlocutorului emise în diferite contexte;</i> - <i>Reformularea unei idei/informații audiate;</i> - <i>Exerciții de ordonare cronologică a unor informații și idei cu sau fără suport imagistic;</i> - <i>Ordonarea temporală a unei povestiri /întâmplări cu/fără suport;</i> - <i>Continuarea unei povestiri cu început dat;</i> - <i>Schimbarea finalului unei povești pe bază de imagini și întrebări;</i> - <i>Exerciții de interpretare a rolurilor unor personaje din texte cunoscute;</i> - <i>Construirea unor povești noi pe bază de imagini și întrebări;</i> - <i>Identificarea unor elemente considerate importante dintr-un text scurt audiat;</i> - <i>Interpretarea rolurilor unor personaje prin alte modalități de comunicare (mima, limbajul non-verbal, paraverbal);</i> - <i>Exerciții de comunicare pe teme pluridisciplinare;</i> - <i>Exerciții de exprimare orală a unor întâmplări/evenimente cotidiene cu ajutorul întrebărilor;</i> - <i>Sesizarea corespondenței elementelor verbale, cu scop interdisciplinar, pe diferite texte audiate (Alimentație sănătoasă, Vorbim politicos, Igiena și sănătatea, La cumpărături etc.);</i> - <i>Identificarea unor acțiuni după imagini;</i> - <i>Exerciții de exprimare prin alternative de comunicare (desen, mimică, muzică etc.);</i> - <i>Recunoașterea personajelor din povești audiate;</i> - <i>Recitarea unor strofe scurte, poezii, ghicitori etc.</i>
<p>1.2. Realizarea unei interacțiuni verbale (de tip dialog) folosind strategii simple de comunicare prin cuvinte, sintagme, expresii în enunțuri proprii cu scopul solicitării/oferirii de informații</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Audierea unor dialoguri amuzante/ interesante și identificarea personajelor participante la dialog;</i> - <i>Exerciții de dialogare cu profesorul sau colegii pe teme date;</i> - <i>Continuarea și finalizarea unui dialog pe o temă dată cu/fără ajutor;</i> - <i>Folosind formulele specifice date: formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare, etc.;</i> - <i>Continuarea și finalizarea unui dialog pe o temă dată prin formulare de întrebări și răspunsuri;</i> - <i>Dialog: elev-elevi, elevi-elevi, profesor-elev, elev-profesor, pe teme date;</i> - <i>Dialoguri utilizând marionete/ păpuși;</i> - <i>Jocuri de rol cu folosirea dialogului pe diverse teme de interes (În vizită, La cumpărături etc.).</i>
<p>1.3. Exprimarea opiniilor, emoțiilor și sentimentelor prin participarea la discuții pe teme familiare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții joc de autocunoaștere și intercunoaștere în grup (ex.: Tabele informaționale, Prezentare fără cuvinte, Deprinderile pe care la am eu și deprinderile de care am nevoie, ...);</i> - <i>Exerciții de selectare a asemănărilor și deosebirilor în cadrul grupului de elevi;</i> - <i>Exerciții-joc de identificare a calităților personale ale personajelor prin diferite modalități de exprimare (verbală, nonverbală, plastică etc...);</i> - <i>Extragerea informațiilor esențiale și de detaliu din mesajul/ textul audiat;</i> - <i>Exerciții de identificare a stărilor/emoțiilor /sentimentelor emițătorului în diferite contexte de comunicare;</i> - <i>Exprimarea propriilor stări/ emoții/sentimente față de un anumit personaj;</i> - <i>Compararea unor situații concrete/comportamente, acțiuni prezentate în imagini;</i> - <i>Identificarea unor stări sufletești și acțiuni prezentate în imagini;</i> - <i>Joc de rol – exprimarea emoțiilor în conformitate cu evenimentele din tema dată;</i> - <i>Exerciții de sesizare a unor corespondențe între însușiri personale și trăsături caracteristice ale unor animale (roșcată ca vulpea, fricos ca iepurele, etc);</i> - <i>Identificarea și reproducerea stării emoționale, în diverse contexte (cu/ fără suport imagistic);</i> - <i>Exerciții de exprimare adecvată a părerilor și emoțiilor față de interlocutor pe baza unei teme date</i>

Clasa a VI-a
<p>dintr-o operă literară;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Prezentarea personajelor din texte în funcție de trăsăturile fizice.</i>
<p>1.4. Utilizarea achizițiilor lexicale și semantice învățate în contexte diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Stabilirea momentelor desfășurării unor acțiuni (ieri, azi, mâine, acum, în trecut, în viitor);</i> - <i>Exerciții de modificare a sensului unui enunț prin eliminarea, înlocuirea sau adăugarea unui cuvânt;</i> - <i>Exerciții de eliminare a unui cuvânt care nu se potrivește ca înțeles cu o serie de cuvinte (cu/ fără suport concret);</i> - <i>Exerciții de realizare a corespondenței între diverse noțiuni integratoare;</i> - <i>Exerciții de organizarea și verbalizarea unei acțiuni;</i> - <i>Descrierea unui obiect prin enumerarea caracteristicilor și utilității lor;</i> - <i>Jocuri lexicale (rebus cu/fără imagini, versuri hazlii etc.);</i> - <i>Exerciții de schimbare a rolurilor într-o situație de comunicare, evidențiind elementul personal construit;</i> - <i>Povești terapeutice;</i> - <i>Exerciții de dramatizări.</i>

2. RECEPTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a VI-a
<p>2.1. Consolidarea citirii corecte și conștiente în ritm propriu a unor cuvinte, propoziții, texte scurte</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de citire corectă a cuvintelor bi-, tri-, și polisilabice;</i> - <i>Exerciții de citire expresivă (după model);</i> - <i>Exerciții de citire selectivă a unor cuvinte și propoziții simple/dezvoltate (citește primul cuvânt. Citește ultima propoziție);</i> - <i>Exerciții de citire coerentă și în ritm propriu a unui text scurt dat, cu respectarea semnelor de punctuație;</i> - <i>Exerciții de citire pe roluri;</i> - <i>Ordonarea logică a unor propoziții și citirea textului format (3-4 propoziții) cu/ fără suport imagistic;</i> - <i>Exerciții de citire a unui material verbal gradat ca dificultate (cuvânt/ coloană de cuvinte; propoziție simplă/ dezvoltată și text scurt);</i> - <i>Discutarea unor teme interdisciplinare/interculturale (matematică, literatură, arte plastice, muzică, istorie, geografie, religie, moral civică) împreună cu bibliotecarul școlii, specifice vârstei și gradului de deficiență.</i> <p>* <i>Notă: În cazul elevilor cu DMU/DMM și tulburări asociate (autism, sindrom Down) în planul analizei - sintezei perceptuale și al sintezei lexicale, se recomandă exerciții de citire globală a cuvintelor mono- și bisilabice.</i></p>
<p>2.2. Identificarea informațiilor importante din texte literare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Folosirea corectă a cuvintelor noi în contexte diferite;</i> - <i>Formularea răspunsurilor la întrebări, plecând de la imaginile ce însoțesc textul;</i> - <i>Exerciții de formulare de răspunsuri la întrebările din text cu/ fără suport intuitiv;</i> - <i>Identificarea cuvintelor/enunțurilor- cheie dintr-un text;</i> - <i>Redarea conținutului unui fragment din text (cu sprijin);</i> - <i>Identificarea personajului/personajelor din textele studiate;</i> - <i>Exerciții de prezentare orală a trăsăturilor fizice și morale ale personajelor din textul studiat;</i> - <i>Alcătuirea planului simplu de idei în funcție de tematica textului și de tipul acestuia;</i> - <i>Povestirea unui text, ținând seama de etapele acțiunii – cu/fără sprijin.</i>
<p>2.3. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Povestirea subiectului unei opere epice ținând seama de momentele subiectului/etapele acțiunii;</i> - <i>Identificarea emoțiilor, a sentimentelor și a atitudinilor exprimate într-un text literar și/sau nonliterar.</i>

3. REDACTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a VI-a
<p>3.1. Redactarea unui rezumat, a unui text, pe un subiect la alegere, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica ideii și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de redare în scris a informațiilor importante selectate dintr-un text; - Extragerea informațiilor esențiale despre personaje; - Exerciții de prezentare a trăsăturilor fizice și morale ale personajelor; - Exerciții de concepere/ realizare a unui text scurt pe o temă dată cu/fără sprijin; - Exerciții de transformare/rescriere a unor texte după criterii date; - Exerciții pentru generarea ideilor care urmează a fi incluse într-un text redactat în clasă sau acasă; - Scrierea unui text cu început/cu sfârșit dat, integrând secvențe narative în texte dialogate sau secvențe descriptive în texte narative; - Elaborarea rezumatului pe baza planului de idei; - Elaborarea unei pagini de jurnal prin respectarea convențiilor acestui tip de text;
<p>3.2. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de adecvare a mesajului la situația și scopul de comunicare prin selectarea unor cuvinte; - Redactarea unor mesaje pe diferite teme folosind tehnologia modernă (telefon, calculator); - Exerciții de redactare a unui bilet, către un coleg, prieten, membru al familiei; - Exerciții de informare despre un eveniment școlar ce urmează să aibă loc (anunț); - Completarea unei cereri tip, după model; - Formularea unei cereri, după model, în funcție de cerință; - Completarea unui mandat postal; - Redactarea unei scrisori după model.
<p>3.3. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text simplu – pe o temă cotidiană, cu integrarea unor imagini</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de comparare și extragere a unor elemente din texte diferite (tabele, grafice, harta conceptuală); - Exerciții de realizare a unei prezentări/postere în echipă sau individual, a unor întâmplări (tip fantasy, de exemplu), plecând de la cuvinte/personaje date; - Exerciții de povestire cu folosirea figurilor de stil: enumerația, personificarea; - Exerciții de scriere a unor mesaje de (prietenie, încurajare, ecologice etc.); <p>Jocuri de grup cu teme date (Orașul meu, Prietenii mei etc.).</p>

4. UTILIZAREA CORECTĂ, ADECVATĂ ȘI EFICIENTĂ A LIMBII ÎN PROCESUL COMUNICĂRII ORALE ȘI SCRISE

Clasa a VI-a
<p>4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române</p> <ul style="list-style-type: none"> - Încadrare corectă în pagină a textului (dată, titlu, autor, alineat); - Identificarea elementelor de construcție a comunicării: Propoziția, cuvântul silaba, sunetul/litera; - Folosirea corectă în scris a propoziției afirmative și a propoziției negative; - Identificarea în cadrul unui text a propozițiilor simple și a celor dezvoltate; - Exerciții de transformare a propozițiilor simple în propoziții dezvoltate și invers; - Identificarea cuvintelor care arată acțiuni ale ființelor sau lucrurilor (cu/ fără suport concret); - Identificarea cuvintelor care exprimă însușiri ale ființelor, lucrurilor și fenomenelor ale naturii (cu/ fără suport concret); - Exerciții de alcătuire a unor cuvinte care arată acțiuni ale ființelor sau lucrurilor; - Exerciții de alcătuire a unor cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii; - Exerciții de schimbare a formei cuvintelor pentru a denumi mai multe/mai puține obiecte; - Exerciții joc de folosire a sinonimelor și antonimelor (fără terminologie; cu/fără suport concret);

Clasa a VI-a
<ul style="list-style-type: none"> - Crearea unor jocuri de cuvinte (Ex. Scara cuvintelor); - Exerciții-joc de integrare propozițională și de scriere corectă: <ul style="list-style-type: none"> • completare de propoziții lacunare; • alcătuire de propoziții simple/dezvoltate cu suport imagistic/cuvinte date; • transformarea propoziției simple în propoziție dezvoltată și invers; • ordonarea cuvintelor în propoziție (4/6 cuvinte); - Exerciții de copiere, transcriere, dictare a propozițiilor simple/ dezvoltate; - Exerciții de scriere de cuvinte, propoziții simple/ dezvoltate pe calculator (cu sprijin).
<p>4.2. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintacto – morfologice</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de scriere corectă a grupurilor de vocale: „ioa”, „eoa”, „eau”, „oai”, „ eai”; <ul style="list-style-type: none"> • Despărțirea în silabe a cuvintelor care conțin triftongi: „ioa”, „eoa”, „eau”, „oai”, „ eai”; • Exerciții de copiere, transcriere și dictare a cuvintelor care conțin triftongi: „ioa”, „eoa”, „eau”, „oai”, „eai”; • Exerciții de alcătuire a unor cuvinte care conțin triftongii: „ioa”, „eoa”, „eau”, „oai”, „ eai”; • Exerciții de completare a cuvintelor lacunare cu triftongii: „ioa”, „eoa”, „eau”, „oai”, „eai”; • Exerciții de alcătuire de propoziții simple și dezvoltate cu triftongii: „ioa, eoa, eau, oai, eai”. - Exerciții de scriere corectă a grupurilor de vocale: „a-a”, „a-e”, „a-u”, „e-e”, „e-u”, „i-a”, „i-e”, „i-i”, „i-o”, „i-u”, „o-e”, „o-o”, „u-e”, „u-o”; <ul style="list-style-type: none"> • Despărțirea în silabe a cuvintelor care conțin hiat: „a-a”, „a-e”, „a-u”, „e-e”, „e-u”, „i-a”, „i-e”, „i-i”, „i-o”, „i-u”, „o-e”, „o-o”, „u-e”, „u-o”; • Exerciții de copiere, transcriere și dictare a cuvintelor care conțin hiat: „a-a”, „a-e”, „a-u”, „e-e”, „e-u”, „i-a”, „i-e”, „i-i”, „i-o”, „i-u”, „o-e”, „o-o”, „u-e”, „u-o”; • Exerciții de alcătuire a unor cuvinte care conțin hiat: „a-a”, „a-e”, „a-u”, „e-e”, „e-u”, „i-a”, „i-e”, „i-i”, „i-o”, „i-u”, „o-e”, „o-o”, „u-e”, „u-o”; • Exerciții de completare a cuvintelor lacunare hiat: „a-a”, „a-e”, „a-u”, „e-e”, „e-u”, „i-a”, „i-e”, „i-i”, „i-o”, „i-u”, „o-e”, „o-o”, „u-e”, „u-o” • Exerciții de alcătuire de propoziții simple și dezvoltate hiat: „a-a”, „a-e”, „a-u”, „e-e”, „e-u”, „i-a”, „i-e”, „i-i”, „i-o”, „i-u”, „o-e”, „o-o”, „u-e”, „u-o”. - Exerciții de scriere corectă a ortogramelor/cuvintelor: „m-ai/mai”, „ne-a/nea”, „l-a/la”, „ce-a, cea” „l-au”; <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de subliniere a ortogramelor și a cuvintelor: „m-ai/mai”, „ne-a/nea”, „l-a/la”, „ce-a/cea”, „l-au” în cadrul propoziției și a textelor scurte; • Exerciții de completare a propozițiilor cu ortogramele potrivite; • Exerciții joc - „Taie varianta greșită”; • Exerciții de alcătuire de propoziții simple și dezvoltate cu diferențierea ortogramelor de cuvinte: „m-ai/mai”, „ne-a/nea”, „l-a/la”, „ce-a/ cea” „l-au”. - Exerciții de copiere, transcriere și dictare a propozițiilor/textelor care conțin ortogramele: „m-ai/mai”, „ne-a/nea”, „l-a/la”, „ce-a/ cea” „l-au”.
<p>4.3. Analizarea constantă a propriului scris a unor texte diverse din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea constantă a propriului scris din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității; - Găsirea și corectarea greșelilor intenționate din textele date; - Identificarea greșelilor de semantică, fonetică, ortografie și punctuație în mesaje on-line, e-mailuri, în texte; - Exerciții de autoevaluare; - Autocorectarea controlată; - Corectarea reciprocă; - Evaluarea asistată la calculator.

Conținuturi

Tema generală: EU ȘI LUMEA DIN JURUL MEU

Domenii de conținut	Clasa a VI-a Conținuturi
COMUNICARE ORALĂ	<p>La conținuturile din clasa a V-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Contextul de comunicare: locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, identitatea interlocutorilor, cunoștințele comune legate de tema discuției; - Dicția, importanța ei în interacțiunile verbale; - Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: informații explicite și rezumare; - Strategii de ascultare activă: verificarea gradului de înțelegere a mesajului prin formularea unor întrebări de clarificare, de reformulare; semnale nonverbale de încurajare; - Performarea actelor de limbaj: relația dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj; - Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup. Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor. <p>➤ Texte orale propuse pentru ascultare: documentare, emisiuni radio, teatru radiofonic pentru copii, înregistrări audio, literatură pe audiobook, soft educațional (integral/fragmente);</p> <p>➤ Tipuri de interacțiune propuse: monologate (prezentări pe teme date, povestiri cu/fără sprijin) și dialogate (interacțiuni cu mai mulți participanți) cu/fără sprijin;</p>
LECTURĂ	<p>La conținuturile din clasa a V-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Textul narativ literar – în proză, în versuri: <ul style="list-style-type: none"> • Instanțele comunicării narative: autor, personaje; • Dialogul în textul literar. - Textul descriptiv literar – în proză, în versuri; - Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (enumerația, personificarea), discuții pe marginea textelor citite; - Interese și atitudini față de lectură.
	<p>➤ Sugestii pentru alegerea textelor – texte literare și nonliterare/ficționale și nonficționale (text integral sau fragment; fără definirea conceptelor):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Descrierea unui loc, a unei ființe reale, a unui obiect real</i> (a) <i>texte continue: pasteluri, povestiri clasice și contemporane, fragmente de romane din literatura română și universală pentru copii, jurnale, scrisori; e-mailuri, regulamente;</i> (b) <i>texte discontinue: grafice, tabel;</i> (c) <i>texte multimodale;</i> (d) <i>manuale digitale;</i> (e) <i>soft-uri educaționale.</i> <p>* Pentru narativul literar și descriptivul literar, se vor selecta, în primul rând, texte literare de bază, din operele autorilor clasici și contemporani ai literaturii române. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să sprijine formarea competențelor specificate în programă. Textele selectate trebuie să respecte următoarele criterii: valoric, estetic, formativ și adecvare la vârsta și deficiența elevilor.</p>
REDACTARE	<p>La conținuturile din clasa a V-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etapele scrierii, cu accent pe: <ul style="list-style-type: none"> a) planul textului; b) redactarea planului simplu. - Povestirea; - Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă; - Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ, narativ-descriptiv (prezentarea unui proces ca succesiune de etape); - Adecvarea la temă; - Stil: proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională,

Domenii de conținut	Clasa a VI-a Conținuturi
	originalitate; - Prezentarea textului: tabele corelate cu conținutul textului.
<p>➤ Tipuri de texte recomandate pentru activitățile de redactare:</p> <p>(a) <i>scrisoarea, e-mailul;</i> (b) <i>texte narative la persoana I/a III-a, marcând momentele subiectului și circumstanțele;</i> (c) <i>texte descriptive: portretul, descrierea unui fenomen, a unei emoții.</i></p>	
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	<p>La conținuturile din clasa a V-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Copiere, transcriere și dictare; - Cuvinte care arată acțiuni; - Cuvinte care arată însușiri; - Propoziția afirmativă. Propoziția negativă.
	<p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat; - Despărțirea în silabe (principiul fonetic); - Ortograme: „,m-ai/mai”, „,ne-a/nea”, „,l-a/la”, „,ce-a, cea”, „,l-au”.
	<p>Vocabular</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cuvântul: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu); - Rolul contextului în crearea sensului; - Antonime și sinonime.
	<p>Variație stilistică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Limbă vorbită. Limbă scrisă; - Figuri de stil: enumerația, personificarea.
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	<p>La conținuturile din clasa a V-a (actualizate) se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valori etice în legendele popoarelor; - Creația populară în spațiul românesc.

În studierea conținuturilor, se vor urmări permanent aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM2)*, *Dicționarul explicativ al limbii române* și alte tipuri de dicționare și îndreptare.

Notă: *Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de formare/dezvoltare a acestor competențe.*

CLASA a VII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. PARTICIPAREA LA INTERACȚIUNI VERBALE ÎN DIVERSE SITUAȚII DE COMUNICARE, PRIN RECEPTAREA ȘI PRODUCEREA MESAJULUI ORAL**

Clasa a VII-a
<p>1.1. Manifestarea receptivității față de mesajele interlocutorului emise în contexte de comunicare diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de ascultare și înțelegere a diferitelor tipuri de mesaje transmise de interlocutor;</i> - <i>Exerciții de extragere a informațiilor esențiale dintr-un mesaj audiat;</i> - <i>Asociere imagine/imagini- text scurt;</i> - <i>Reformularea unei idei/informații audiate;</i> - <i>Identificarea sensului unui cuvânt într-un context dat;</i> - <i>Interpretarea rolurilor unor personaje prin alte modalități de comunicare (mima, limbajul non-verbal, paraverbal, comunicarea tactilă, vizuală);</i> - <i>Relatarea unor întâmplări/evenimente cotidiene cu ajutorul întrebărilor;</i> - <i>Corectarea sub formă de joc a abaterilor de la normele limbii literare într-un mesaj ascultat (Eu spun greșit, tu spui corect);</i> - <i>Jocuri didactice cu folosirea unor elemente paraverbale (Recunoaște personajul, Cine vorbește, A cui este vocea, Spune mai departe...);</i> - <i>Sesizarea corespondenței elementelor verbale, cu scop interdisciplinar, pe diferite teme (Stil de viață sănătos, Suntem politicoși, Igiena-prietena sănătății, La cumpărături etc.);</i> - <i>Recitarea unor strofe scurte, poezii, ghicitori, fabule etc.</i>
<p>1.2. Consolidarea interacțiunii verbale (de tip dialog) folosind strategii simple de comunicare prin cuvinte, sintagme, expresii în enunțuri proprii cu scopul solicitării/oferirii de informații</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Audierea și citirea unor dialoguri amuzante /interesante și identificarea personajelor participante la dialog;</i> - <i>Exerciții de dialogare cu profesorul sau colegii pe diferite teme;</i> - <i>Inițierea unui dialog pe teme familiare;</i> - <i>Construirea unei comunicări dialogate folosind formulele specifice date: formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare, de politețe, etc.;</i> - <i>Continuarea și finalizarea unui dialog pe o temă dată prin formulare de întrebări și răspunsuri;</i> - <i>Exerciții de dialog: elev-elevi, elevi-elevi, profesor-elev, elev-profesor, pe teme familiar;</i> - <i>Dialoguri utilizând marionete/ păpuși;</i> - <i>Jocuri de rol cu folosirea dialogului pe diverse teme de înțeles;</i> - <i>Exerciții de anticipare a unor replici ale participanților la un dialog;</i> - <i>Reformularea enunțurilor dintr-un dialog dat;</i> - <i>Dialogarea dirijată între diferite personaje;</i> - <i>Jocuri de grup cu teme date (eroul preferat).</i>
<p>1.3. Exprimarea opiniilor, emoțiilor și sentimentelor prin participarea la discuții pe teme diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții joc de autoprezentare și prezentare a unor persoane, utilizând diverse modalități de exprimare verbală, plastică, muzicală, grafică (ex.: Pantomima, Cutia cu surprize);</i> - <i>Continuarea unei povestiri cu început dat pe baza unor imagini și întrebări cu exprimarea unor păreri/opinii;</i> - <i>Exerciții de reformulare a finalului unei povești pe bază de imagini și întrebări;</i> - <i>Construirea unei povești noi pe bază de imagini și întrebări;</i> - <i>Interpretarea rolurilor unor personaje prin alte modalități de comunicare (verbal, mima, limbajul non-verbal, paraverbal, comunicarea tactilă, vizuală);</i> - <i>Exerciții de gestionare a tracului comunicativ prin încurajări permanente;</i> - <i>Formularea unor opinii personale asupra unor situații cotidiene;</i> - <i>Prezentarea personajelor din texte în funcție de trăsăturile morale;</i> - <i>Stabilirea unor corespondențe între însușiri personale și trăsături caracteristice ale unor personaje.</i>
<p>1.4. Consolidarea achizițiilor lexicale și semantice învățate în contexte diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții joc de integrare a momentelor temporale;</i> - <i>Exerciții joc de descriere a unor obiecte prin enumerarea caracteristicilor și utilității lor;</i> - <i>Compararea și valorificarea categoriilor semantice învățate, în contexte diferite;</i> - <i>Exersarea relațiilor semantice învățate;</i>

Clasa a VII-a
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de realizare a corespondenței între diverse noțiuni integratoare (obiecte de uz casnic, îmbrăcăminte, meserii, animale);</i> - <i>Descrierea unui obiect prin enumerarea caracteristicilor și utilității lor;</i> - <i>Formularea corectă a unor construcții pleonastice;</i> - <i>Formularea corectă a unor construcții cu: antonime/ sinonime, omonime și a cuvintelor polisemantice în contexte diferite;</i> - <i>Povești terapeutice;</i> - <i>Jocuri de dramatizări.</i>

2. RECEPTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a VII-a
<p>2.1. Manifestarea interesului și focalizarea atenției pe textul citit</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Citirea coerentă și în ritm propriu a unui text literar (epic, liric, dramatic)/nonliterar;</i> - <i>Exerciții de identificare a evenimentelor, în ordine cronologică dintr-un text studiat (Ce urmează?);</i> - <i>Exerciții de citire a unui material verbal gradat ca dificultate (cuvânt/ coloană de cuvinte; propoziție simplă/ dezvoltată și text scurt);</i> - <i>Exerciții de citire selectivă (de ex., coloana stânga-dreapta; primul/ ultimul rând; prima propoziție/ultimul fragment etc.);</i> - <i>Exerciții de citire receptivă (asociere imagine-cuvânt; imagine enunț);</i> - <i>Exerciții de citire expresivă;</i> - <i>Exerciții de citire selectivă/ de citire pe unități logice;</i> - <i>Exerciții de citire pe roluri;</i> - <i>Exerciții de citire individuală și cu voce tare;</i> - <i>Discutarea unor teme interdisciplinare/interculturale (matematică, literatură, arte plastice, muzică, istorie, geografie, religie, moral civică) împreună cu bibliotecarul școlii, specifice vârstei.</i>
<p>2.2. Analizarea informațiilor importante din texte literare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Explicarea unor cuvinte și expresii întâlnite în text cu ajutorul dicționarilor;</i> - <i>Folosirea corectă a cuvintelor noi în contexte diferite;</i> - <i>Formularea răspunsurilor la întrebări, plecând de la imaginile ce însoțesc textul;</i> - <i>Exerciții de formulare de răspunsuri la întrebările din text;</i> - <i>Redarea conținutului unui text (cu sprijin);</i> - <i>Identificarea personajului/personajelor din textele studiate și clasificarea acestora în funcție de diferite criterii;</i> - <i>Povestirea unui text, ținând seama de etapele acțiunii.</i>
<p>2.3. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de identificare a trăsăturilor textului literar / nonliterar</i> - <i>Identificarea trăsăturilor specifice unui text epic, liric sau dramatic;</i>

3. REDACTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a VII-a
<p>3.1. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de folosire a diverselor surse informaționale pentru realizarea de lucrări/prezentări/postere;</i> - <i>Exerciții de căutare a unor informații pe teme date folosind tehnologia modernă;</i> - <i>Exerciții de aplicare a normelor de utilizare a citatului într-o lucrare.</i> - <i>Exerciții de informare despre un eveniment școlar ce urmează să aibă loc;</i>
<p>3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de redare în scris a informațiilor esențiale și de detaliu dintr-un text;</i> - <i>Realizarea unui portret al personajului preferat;</i> - <i>Alcătuirea planului simplu și/sau dezvoltat de idei în funcție de tematica textului și de tipul acestuia;</i> - <i>Elaborarea rezumatului pe baza planului de idei;</i>

- *Exerciții de comparare și extragere a unor elemente din texte diferite (tabele, grafice, harta conceptuală);*
- *Realizarea unor postere, proiecte pe teme date folosind tehnologia modernă;*
- *Redactarea unor texte scurte pe teme date, valorificând tehnologia modernă și utilizarea internetului într-o manieră responsabilă;*
- *Realizarea unei descrieri, după un plan, a unui colț din natură, anotimp, clădire, localitate, în urma observațiilor directe;*
- *Redactarea unei compuneri care să valorifice experiența dobândită în situații diverse (excursii tematice, serbări, evenimente diverse);*
- *Exerciții de povestire cu folosirea figurilor de stil: antiteza și inversiunea.*

4. UTILIZAREA CORECTĂ, ADECVATĂ ȘI EFICIENTĂ A LIMBII ÎN PROCESUL COMUNICĂRII ORALE ȘI SCRISE

Clasa a VII-a

4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române

- *Copierea și transcrierea unui text (6 -12 propoziții) așezând corect în pagină, cu titlul, alineatele și cu respectarea spațiului dintre cuvinte;*
- *Exerciții de integrare a unor cuvinte noi în comunicarea scrisă;*
- *Exerciții de copiere, transcriere și dictare a cuvintelor care denumesc acțiuni, ființe, lucruri și fenomene ale naturii;*
- *Exerciții de alcătuire de propoziții cu suport imagistic/cuvinte date referitoare la acțiuni, ființe, lucruri și fenomene ale naturii;*
- *Exerciții- joc cu antonime – sinonime; paronime; pleonasmul;*
- *Exerciții aplicative cu forme diferite ale cuvintelor - număr, gen (fată-fete, fată-băiat);*
- *Exerciții de formare a familiei lexicale;*
- *Exerciții-joc de integrare propozițională și de scriere corectă:*
 - *completare de propoziții lacunare;*
 - *alcătuire de propoziții simple/dezvoltate cu /fără suport imagistic/cuvinte date;*
 - *transformarea propoziției simple în propoziție dezvoltată și invers;*
 - *ordonarea cuvintelor în propoziție (4/8 cuvinte);*
- *Exerciții de alcătuire a unor propoziții corecte din punct de vedere gramatical pe baza întrebărilor date (Ex: Cine? Ce? Ce face? Unde? Cum? Câte? Când?);*
- *Exerciții aplicative de întrebare-răspuns/răspuns-întrebare;*
- *Exerciții de alcătuire în scris a unor texte scurte pe baza imaginii sau pe temă dată;*
- *Ordonarea corectă a unor propoziții în vederea alcătuirii unui text logic (3-6 propoziții);*
- *Exerciții de scriere de cuvinte, propoziții simple/ dezvoltate pe calculator (cu/fără sprijin).*

4.2. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintacto - morfologice

- *Exerciții aplicative cu folosirea diminutivelor și augmentativelor;*
- *Exerciții aplicative de utilizare a cuvintelor cu rol gramatical:*

1. Verbe (cu referire la terminologia științifică) (cuvinte-acțiuni: „dorm”, „mănânc”, activitățile elevilor în școala și în afara ei etc.):

- *Identificarea persoanei, numărul și timpul verbului (trecut, prezent și viitor);*
- *Identificarea și sublinierea verbelor în propoziție, text;*
- *Clasificarea verbelor în funcție de timp;*
- *Alcătuire de propoziții cu verbele date;*
- *Completarea propozițiilor cu verbele potrivite.*

2. Substantive (cu referire la terminologia științifică): *noțiuni integratoare/ vocabular tematic): culori; forme; fructe și legume; animale, păsări; obiecte de îmbrăcăminte și de încălțăminte; fenomene ale naturii; mijloace de transport; unelte, meserii; rechizite; gradele de rudenie; obiecte de uz casnic):*

- *Clasificare (comune și proprii), numărul și genul;*
- *Identificarea și sublinierea substantivelor în propoziție/text;*
- *Exerciții de alcătuire de propoziții cu substantivele date;*
- *Completarea propozițiilor lacunare cu substantivele date.*

3. Adjective (fără referire la terminologia științifică) *cuvinte – care exprimă însușiri și raporturi dimensionale (lung/scurt; mare-mijlociu-mic; gros- subțire); însușiri estetice (frumos/urât; curat-murdar); trăsături de caracter (harnic-leneș; bun-rău etc.); atitudini comportamentale (ascultător, cuminte):*

Clasa a VII-a
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Exerciții de tipul asocierii „substantiv-adjectiv” și introducerea acestora în propoziții simple/ dezvoltate;</i> • <i>Exerciții aplicative pentru realizarea acordului „substantiv-adjectiv”.</i> <p>4. Pronumele personal (fără referire la terminologia științifică): - <i>persoana și numărul pronumelui personal:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Identificarea și sublinierea pronumelor personale în propoziție, text;</i> • <i>Joc didactic pentru stabilirea relației de apartenență a copilului la colectivul clasei „Al meu și al nostru!” (identificarea, dintr-o multime de obiecte expuse, a celor care-i aparțin/a celor care aparțin întregii clase);</i> • <i>Exerciții de alcătuire de propoziții cu pronumele personale date;</i> • <i>Completarea propozițiilor lacunare cu pronumele personale.</i> <p>5. Numeralul (fără referire la terminologia științifică):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Exerciții de folosire corectă a numeralelor cardinale și ordinale;</i> • <i>Exerciții-joc „ Eu spun una, tu spui multe”și invers.</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții-joc cu verbalizare „Găsește imaginile perechi”;</i> - <i>Exerciții de alcătuire de propoziții simple și dezvoltate cu ortogramele: „ne-am”, „l-ai”, „le-ai”, „mi-au”, „l-aș”;</i> - <i>Exerciții de alcătuire de propoziții simple și dezvoltate cu folosirea semnelor de punctuație adecvate.</i>
<p>4.3. Analizarea constantă a propriului scris a unor texte diverse din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Evaluarea constantă a propriului scris din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității;</i> - <i>Găsirea și corectarea greșelilor intenționate din textele date;</i> - <i>Identificarea greșelilor de semantică, fonetică, ortografie și punctuație în mesaje on-line, e-mailuri, în texte scrise;</i> - <i>Exerciții de autoevaluare;</i> - <i>Autocorectarea controlată;</i> - <i>Corectarea reciprocă;</i> - <i>Evaluarea asistată la calculator.</i>

Conținuturi

Tema generală: ORIZONTURILE LUMII ȘI ALE CUNOAȘTERII

Domenii de conținut	Clasa a VII-a Conținuturi
COMUNICARE ORALĂ	<p>La conținuturile din clasa a VI-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat; - Strategii de concepere și de comprehensiunea textului oral: clasificare, reformulare, repetare; - Strategii de ascultare activă: focalizarea interesului asupra punctului de vedere al celuilalt și evitarea focalizării pe propriul punct de vedere; recapitularea ideilor exprimate de interlocutor; - Atitudini comunicative: respect, toleranță. Folosirea limbajului paraverbal și nonverbal; - Inteligența emoțională: recunoașterea emoțiilor interlocutorilor prin folosirea altor forme de comunicare; - Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ; - Principii de interacțiune: negocierea semnificației (cantitatea, calitatea, relevanța și maniera transmiterii informației) și negocierea relației cu interlocutorul (politețea).
<p>➤ Texte orale propuse pentru ascultare: literatură pe audiobook, soft educațional (fragmente de romane, teatru radiofonic), emisiuni TV.</p> <p>➤ Tipuri de interacțiune propuse: prezentări cu deschideri spre alte domenii ale cunoașterii, interviul, discuții cu doi sau mai mulți interlocutori pe teme propuse de elevi.</p>	
LECTURĂ	<p>La conținuturile din clasa a VI-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Textul epic. Personajul. Mijloace de caracterizare; - Textul dramatic și arta spectacolului: <ul style="list-style-type: none"> • Autor, personaj dramatic; • Rolul indicațiilor scenice; • Rolul dialogului; - Actori, decor, costume, lumini, muzică; - Dialogul în textul scris și în spectacol; - Textul liric. Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor; - Strategii de comprehensiune: prezentarea structurii textelor de tip epic, liric, dramatic; - Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (antiteza și inversiunea), discuții privind semnificațiile textelor citite; - Monitorizarea propriei lecturi.
<p>Sugestii pentru alegerea textelor – texte literare și nonliterare/ficționale și nonficționale (text integral sau fragment; fără definirea conceptelor):</p> <p>(a) texte continue: poezii lirice și epice, piese de teatru, fragmente de proză clasică și contemporană din literatura română și străină pentru copii;</p> <p>(b) texte discontinue: anunțuri;</p> <p>(c) texte multimodale: texte din enciclopedii ilustrate (pe suport de hârtie sau online);</p> <p>(d) manual digitale;</p> <p>(e) soft-uri educaționale.</p> <p>* Pentru textul epic, textul dramatic și textul liric se vor selecta, în primul rând, texte literare de bază din operele autorilor clasici și contemporani ai literaturii române. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să sprijine formarea competențelor specificate în programă. Textele selectate trebuie să respecte următoarele criterii: valoric, estetic, formativ și adecvare la vârsta și deficiența elevilor.</p>	

REDACTARE	<p>La conținuturile din clasa a VI-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etapele scrierii, cu accent pe: <ol style="list-style-type: none"> a) rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; b) corectarea greșelilor de literă, ortografie și de punctuație. - Tipare textuale de structurare a ideilor: definiție, clasificare, exemplificare, (cine? ce? când? unde? de ce?); - Stil: naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie; - Prezentarea textului: elemente grafice specifice diverselor tipuri de texte: <ul style="list-style-type: none"> • organizarea unui text în funcție de situația de comunicare; • comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoții (bucurie, uimire, frică); • caracterizarea personajului.
<p>➤ Tipuri de texte recomandate pentru activitățile de redactare:</p> <p>(a) Interpretarea unor secvențe din texte citite, caracterizări ale personajelor, jurnalul de călătorie/de activități zilnice, cererea;</p> <p>(b) interviul;</p> <p>(c) prezentări cu ajutorul noilor tehnologii.</p>	
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	<p>La conținuturile din clasa a VI-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Propoziția dezvoltată: norme de punctuație (virgula, punctul și virgula, două puncte, semnul exclamării, semnul întrebării, semnul de dialog, semnele de suspensie, punctul); - Substantive; - Verbul; - Adjective fără referire la terminologie; - Pronumele personal fără referire la terminologie; - Numeralul. <p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diferențiere cuvinte/ortograme: „neam/ne-am”, „l-ai”, „le-ai”, „laș/ l-aș”, „miau/mi-au”. <p>Vocabular</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea, compunerea; cuvânt de bază și cuvânt derivat (fără terminologie); - Familia lexicală; - Confuzii paronimice. Pleonasmul. <p>Variație stilistică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă; - Valori stilistice ale diminutivelor/augmentativelor.

În studierea conținuturilor, se vor urmări permanent aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM2)*, *Dicționarul explicativ al limbii române* și alte tipuri de dicționare și îndreptare.

Notă: *Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de formare/dezvoltare a acestor competențe.*

CLASA a VIII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. PARTICIPAREA LA INTERACȚIUNI VERBALE ÎN DIVERSE SITUAȚII DE COMUNICARE, PRIN RECEPTAREA ȘI PRODUCEREA MESAJULUI ORAL**

Clasa a VIII-a
<p>1.1. Manifestarea receptivității față de mesajele interlocutorului emise în contexte de comunicare diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de ascultare și înțelegere a diferitelor tipuri de mesaje transmise de interlocutor;</i> - <i>Ascultarea activă, punând întrebări referitoare la o idee/o informație din textul audiat;</i> - <i>Reformularea unei idei/informații audiate;</i> - <i>Exerciții de selectare a unui enunț/mai multor enunțuri, după criterii date, care exprimă o atitudine a unui interlocutor în comunicare;</i> - <i>Exprimarea orală a ideilor principale și secundare, pornind de la texte citite/auzite;</i> - <i>Exerciții de folosire în contexte noi a unor expresii dintr-un text citit/ ascultat;</i> - <i>Exerciții de transformare a vorbirii indirecte în vorbire directă și de transformare a vorbirii directe în vorbire indirectă;</i> - <i>Jocuri didactice cu folosirea unor elemente paraverbale (Recunoaște personajul/povestea, Cine vorbește, A cui este vocea, Spune mai departe...);</i> - <i>Interpretarea rolurilor unor personaje prin alte modalități de comunicare (mima, limbajul non-verbal, paraverbal, comunicarea tactilă, vizuală);</i> - <i>Recitarea unor strofe scurte din poezii, ghicitori, fabule;</i> - <i>Sesizarea corespondenței elementelor verbale cu scop interdisciplinar din diferite texte (Alimentația echilibrată, Codul bunelor maniere, Igienă corectă - organism sănătos, În excursie etc.).</i>
<p>1.2. Consolidarea interacțiunii verbale (de tip dialog) folosind strategii simple de comunicare prin cuvinte, sintagme, expresii în enunțuri proprii cu scopul solicitării/oferii de informații</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de dialogare cu profesorul sau colegii pe diferite teme;</i> - <i>Inițierea unui dialog pe teme date;</i> - <i>Construirea unei comunicări dialogate folosind formulele specifice date: formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare, de politețe etc.;</i> - <i>Continuarea și finalizarea unui dialog pe o temă dată prin formulare de întrebări și răspunsuri;</i> - <i>Exerciții de dialog: elev-elevi, elevi-elevi, profesor-elev, elev-profesor, pe teme diferite;</i> - <i>Exerciții de anticipare a unor replici ale participanților la un dialog;</i> - <i>Reformularea enunțurilor dintr-un dialog dat;</i> - <i>Dialogarea dirijată între diferite personaje;</i> - <i>Continuarea/completarea unei idei exprimate de interlocutor;</i> - <i>Formularea unor întrebări suplimentare;</i> - <i>Jocuri de rol cu folosirea dialogului pe diverse teme de interes, prin utilizarea unor elemente paraverbale și non verbale în comunicare, în scopul imitării vorbirii unor personaje;</i> - <i>Organizarea unor concursuri de dramatizare a unor povestiri/povești.</i>
<p>1.3. Exprimarea opiniilor, emoțiilor și sentimentelor prin participarea la discuții pe teme diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții joc de autoprezentare și prezentarea unor persoane, utilizând diverse modalități de exprimare verbală, plastică, muzicală, grafică (ex.: Râul vieții, Ai înțeles desenul, Dacă aș fi animal, Celebrități, etc...);</i> - <i>Exerciții de exprimare orală a părerilor proprii, pornind de la texte citite/auzite;</i> - <i>Exerciții de exprimare a unui punct de vedere referitor la o idee extrasă dintr-un text oral/scriș;</i> - <i>Argumentarea punctului de vedere referitor la o idee extrasă dintr-un text oral/scriș;</i> - <i>Joc de rol prin mimarea unei situații de comunicare și folosirea mai multor mijloace în scopul de a exprima emoțiile și sentimentele;</i> - <i>Realizarea sub formă de poster sau masă rotundă a unei argumentări a părerilor proprii despre o temă dată;</i> - <i>Exprimarea orală a ideilor proprii, pornind de la mesajul/textul audiat;</i> - <i>Stabilirea unor corespondențe între însușiri personale și trăsături caracteristice ale unor personaje;</i> - <i>Prezentarea personajelor din texte în funcție de trăsăturile morale;</i> - <i>Argumentarea unei acțiuni, a unui comportament, a unei decizii/situație legată de o temă dată.</i> - <i>Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor personajelor</i> - <i>Discuții privind modul în care se poate promova/corija un tip de comportament</i>

Clasa a VIII-a
<p>1.4. Consolidarea achizițiilor lexicale și semantice învățate în contexte diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de povestire a unei întâmplări reale/imaginare cu folosirea corectă a formelor verbale (trecut, prezent, viitor);</i> - <i>Exerciții de identificare și corectare a greșelilor de exprimare;</i> - <i>Formularea unor enunțuri noi cu alte sensuri ale cuvintelor: sinonime, antonime, omonime și paronime;</i> - <i>Exerciții de folosire a jargoului și argoului;</i> - <i>Exerciții de îmbogățire a vocabularului prin mijloace interne și externe, fără terminologie;</i> - <i>Exerciții de contragerea propoziției dezvoltate în propoziție simplă;</i> - <i>Completarea de integrale, rebusuri;</i> - <i>Reformularea contextului comunicațional în funcție de cerința emițătorului (propoziții enunțative, exclamative/interogative, afirmative/negative);</i> - <i>Identificarea și corectarea unor asemănări și/sau deosebiri de comportament în diferite situații sau momente;</i> - <i>Exerciții de comentare/interpretare secvențe TV reflectând atitudini inadecvate;</i> - <i>Povești terapeutice;</i> - <i>Dramatizări.</i>

2. RECEPTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a VIII-a
<p>2.1. Manifestarea interesului și focalizarea atenției pe textul citit</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Citirea conștientă și în ritm propriu a textului;</i> - <i>Citirea începutului unor povești fără finalizarea poveștii pentru stimularea curiozității lecturii;</i> - <i>Exerciții de citire a unui material verbal gradat ca dificultate (cuvânt/coloană de cuvinte; propoziție simplă/dezvoltată și text scurt);</i> - <i>Exerciții de citire selectivă (de ex., coloana stânga-dreapta; primul/ultimul rând; prima propoziție/ultimul fragment etc.);</i> - <i>Exerciții de citire receptivă (asociere imagine-cuvânt; imagine-enunț);</i> - <i>Exerciții de citire expresivă;</i> - <i>Exerciții de citire selectivă/ de citire pe unități logice;</i> - <i>Exerciții de citire individuală și cu voce tare;</i> - <i>Discutarea unor teme interdisciplinare/interculturale (matematică, literatură, arte plastice, muzică, istorie, geografie, religie, moral-civică), împreună cu bibliotecarul școlii, specifice vârstei.</i>
<p>2.2. Analizarea informațiilor importante din texte literare</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Explicarea unor cuvinte și expresii întâlnite în text cu ajutorul dicționarilor;</i> - <i>Folosirea corectă a cuvintelor noi în contexte diferite;</i> - <i>Formularea răspunsurilor la întrebări, plecând de la imaginile ce însoțesc textul;</i> - <i>Exerciții de formulare de răspunsuri la întrebările din text;</i> - <i>Redarea conținutului unui text (cu sprijin);</i> - <i>Identificarea personajului/personajelor din textele studiate și clasificarea acestora în funcție de diferite criterii;</i>
<p>2.3. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Exerciții de identificare a trăsăturilor textului literar / nonliterar</i> - <i>Identificarea trăsăturilor specifice unui text epic, liric sau dramatic;</i> - <i>Identificarea unor asemănări și a unor deosebiri între două sau mai multe texte;</i> - <i>Compararea modului în care este ilustrată o temă/prezentată o imagine/descris un eveniment, un personaj etc. în cel puțin două texte</i>

3. REDACTAREA TEXTULUI SCRIS DE DIVERSE TIPURI

Clasa a VIII-a
<p>3.1. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Realizarea unor postere/ proiecte folosind tehnologia modernă;</i>

- *Prezentarea unor cărți/ film valorificând tehnologia modernă și utilizarea internetului într-o manieră responsabilă;*
- *Exerciții de redactare a unei scrisori către un coleg, prieten, membru al familiei, după model;*
- *Exerciții de informare despre un eveniment școlar ce urmează să aibă loc;*
- *Completarea unei cereri tip, după model;*
- *Formularea unei cereri, după model, în funcție de cerință;*
- *Redactarea unui C.V.*

3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor

- *Elaborarea rezumatului pe baza planului de idei;*
- *Povestirea unui text, ținând seama de etapele acțiunii.*
- *Redactarea unui text scurt pe baza informațiilor oferite de grafice, tabele;*
- *Exerciții de elaborare a unui text de tip explicativ;*
- *Conceperea unui text în care să se prezinte o expoziție de pictură a clasei;*
- *Exerciții de redactare a unei recenzii realizate în vederea publicării în revista școlii;*
- *Jocuri de grup cu teme date;*
- *Realizarea unei descrieri, după un plan, a unui colț din natură, actorul preferat, meserii, hobby-uri, în urma observațiilor directe;*
- *Exerciții de povestire cu folosirea figurilor de stil: hiperbola (fără terminologie);*
- *Redactarea unei compuneri care să valorifice experiența dobândită în situații diverse (excursii tematice, serbări, evenimente diverse).*
- *Ordonarea paragrafelor;*

4. UTILIZAREA CORECTĂ, ADECVATĂ ȘI EFICIENTĂ A LIMBII ÎN PROCESUL COMUNICĂRII ORALE ȘI SCRISE

Clasa a VIII-a

4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române

- *Exerciții de integrare a unor cuvinte noi în comunicarea scrisă;*
- *Exerciții joc de identificare a cuvintelor cu aceeași formă și sensuri diferite – folosind terminologia (omonime);*
- *Exerciții de alcătuire a unor propoziții cu omonime;*
- *Copierea și transcrierea unui text (6 -12 propoziții) așezând corect în pagină, cu titlul, alineatele și cu respectarea spațiului dintre cuvinte;*
- *Exerciții-joc de integrare propozițională și de scriere corectă:*
 - *completare de propoziții lacunare;*
 - *alcătuire de propoziții simple/dezvoltate pe bază de cuvinte date;*
 - *transformarea propoziției simple în propoziție dezvoltată și invers;*
 - *ordonarea cuvintelor în propoziție (4/8 cuvinte).*
- *Formularea unor răspunsuri corecte din punct de vedere gramatical pe baza întrebărilor (ex: Cine? Ce? Ce face? Unde? Cum? Câte? Când?);*
- *Exerciții de alcătuire în scris a unor texte scurte pe baza imaginii sau pe temă dată;*
- *Ordonarea corectă a unor propoziții în vederea alcătuirii unui text logic (4-8 propoziții);*
- *Exerciții de scriere de cuvinte, propoziții simple/dezvoltate pe calculator (cu/fără sprijin).*

4.2. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintacto - morfologice

- *Folosirea cuvintelor de legătură;*
- *Identificarea și diferențierea dintre propoziții simple și propoziții dezvoltate;*
- *Exerciții aplicative de utilizare a cuvintelor cu rol gramatical:*
 - *Identificarea părților principale ale propoziției: Subiect, predicat, (cu referire la terminologia științifică);*
 - *Identificarea părților secundare ale propoziției atribut, complement (fără a face referire la terminologia științifică);*
 - *Formulare de propoziții care să aibă în alcătuire părți de propoziții;*
 - *Completarea propozițiilor lacunare cu părți de propoziție;*
 - *Exerciții pentru realizarea acordului „subiect-predicat”;*
 - *Exerciții de analiză gramaticală a părților de propoziție pe baza întrebărilor.*
- *Utilizarea semnelor de punctuație („, ”, „?” „!” „” „-” „:”) la sfârșitul propoziției în funcție de intenția de comunicare și de mesajul transmis:*

Clasa a VIII-a
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Alcătuirea unor propoziții folosind semnele de punctuație („”, „?”, „!”, „”, „-”, „:”) cu sau fără suport imagistic;</i> • <i>Copierea, dictarea unor texte scurte (3-6 propoziții) care conțin semnele de punctuație („”, „?”, „!”, „”, „-”, „:”);</i> • <i>Completarea semnelor de punctuație („”, „?”, „!”, „”, „-”, „:”) într-un text scris fără punctuație.</i>
<p>4.3. Analizarea constantă a propriului scris a unor texte diverse din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Evaluarea constantă a propriului scris din punct de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității;</i> - <i>Găsirea și corectarea greșelilor intenționate din textele date;</i> - <i>Exerciții de folosire a jargoului și argonului;</i> - <i>Folosirea constantă a cuvintelor nou formate Identificarea greșelilor de semantică, fonetică, ortografie și punctuație în mesaje on-line, e-mailuri, în texte scrise;</i> - <i>Exerciții de autoevaluare;</i> - <i>Autocorectarea controlată;</i> - <i>Corectarea reciprocă;</i> - <i>Evaluarea asistată la calculator.</i>

Conținuturi

Tema generală: REFLECȚII ASUPRA LUMII

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a Conținuturi
COMUNICARE ORALĂ	<p>La conținuturile din clasa a VII-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative; - Strategii de ascultare activă: înțelegerea în context a punctului de vedere exprimat de interlocutor și evaluarea celor spuse de interlocutor, prin raportare la ceea ce știe elevul sau în relație cu propriile opinii; - Atitudini comunicative: flexibilitate, asertivitate, disponibilitate la negociere. Inteligența emoțională.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Texte orale propuse pentru ascultare: înregistrări audio, știri, dezbateri, diverse programe TV, soft educațional; ➤ Tipuri de interacțiune propuse: argumentarea unui punct de vedere și negocierea unor puncte de vedere în cadrul unor dezbateri cu doi sau mai mulți participanți; 	
LECTURĂ	<p>La conținuturile din clasa a VII-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Textul epic. Textul liric. Textul dramatic; - Texte care combină diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat); - Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii; - Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat, interpretări multiple; dezbateri pe marginea textelor citite; - Figuri de stil – hiperbola; - Monitorizarea și evaluarea propriei lecturi.
<p>Sugestii pentru alegerea textelor – <i>texte literare și nonliterare/ficționale și nonficționale (text integral sau fragment; fără definirea conceptelor):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> (a) <i>texte continue: poezii lirice, piese de teatru, povestiri, fragmente de nuvele sau nuvele scurte, fragmente de romane, maxime și proverbe;</i> (b) <i>texte discontinue: cataloage;</i> (c) <i>texte multimodale: reclame;</i> (d) <i>manuale digitale;</i> (e) <i>soft-uri educaționale.</i> <p><i>* Pentru textul epic, pentru textul liric și pentru textul dramatic, se vor selecta texte literare de bază, cu preponderență din operele scriitorilor clasici ai literaturii române. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să sprijine formarea competențelor specificate în programă. Textele selectate trebuie să respecte următoarele criterii: valoric, estetic, formativ și adecvare la vârsta elevilor.</i></p>	
REDACTARE	<p>La conținuturile din clasa a VII-a (actualizate) se vor adăuga următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etapele scrierii, cu accent pe: <ul style="list-style-type: none"> a) prezentarea textului în fața unui public; b) evaluarea feed-backului primit; c) integrarea sugestiilor într-o nouă formă a textului sau în textele viitoare. - Tipare textuale de structurare a ideilor: comparație, analogie, pro-contra; ordinea argumentelor în textul argumentativ; - Prezentarea textului: grafica textului ca modalitate de a capta atenția publicului; - Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor; - Alte aspecte: redactare de mână.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tipuri de texte recomandate pentru activitățile de redactare: <i>text de opinie, text argumentativ</i> 	

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a Conținuturi
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	<p>La conținuturile din clasa a VII-a (actualizate), se vor adăuga următoarele:</p> <p>Gramatică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Părțile de vorbire: substantivul, adjectivul, verbul, numeralul și pronumele; - Construcții sintactice: subiect, predicat, atribut, complement; - Cuvinte de legătură; - Enunțuri eliptice. Norme de punctuație; - Relații semantice. <p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române. <p>Vocabular</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului (conversiunea-fără terminologie); - Mijloace externe de îmbogățire a vocabularului.
	<p>Variație stilistică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jargonul, argoul. Limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare); - Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă; - Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale.

În studierea conținuturilor, se vor urmări permanent aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM2)*, *Dicționarul explicativ al limbii române* și alte tipuri de dicționare și îndreptare.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de formare/dezvoltare a acestor competențe.

Sugestii metodologice

Actuala **Programă de limba și literatura română** pentru învățământul special gimnazial, dizabilități intelectuale ușoare și moderate, își propune să asigure dezvoltarea a două competențe-cheie: *comunicare în limba română și sensibilizare și exprimare interculturală*. Construcția programei are în vedere dublul statut al *limbii române* – de *limbă oficială* a statului român și de *limbă de școlarizare* – și valoarea formativă a literaturii române în contexte variate, ambele aspecte subsumate unei viziuni curriculare centrate deopotrivă pe componența lingvistică, pe componența interrelațională și pe componența estetică și interculturală. Cele trei componente au caracter instrumental și formativ, fiind în raport de complementaritate, fapt care impune o *tratate integrată* în demersul didactic de aplicare a programei.

Componența lingvistică fundamentează competența de comunicare: sprijină procesul de înțelegere și de învățare formală, informală și nonformală, dă sens existenței socioculturale a fiecărui individ și susține conștiința identității.

Componența interrelațională vizează formarea comportamentului comunicativ, fapt ce contribuie la inserția socială adecvată, asigurând învățarea pe toată durata vieții.

Componența estetică și culturală urmărește descoperirea contextului cultural local și a patrimoniului național și universal și contribuie, în mod direct, la dezvoltarea personală a elevului prin lectura literaturii și a altor tipuri de creație artistică.

Finalitatea urmărită de programă vizează formarea unui individ capabil să utilizeze limba română în scopul învățării, atât în perioada școlarității, cât și pe toată durata vieții, capabil să utilizeze limba română în scopul inserției sociale, capabil să-și asume propria identitate lingvistică și culturală, sensibil la valorile interculturale și multiculturale.

În procesul de predare-învățare-evaluare, se face trecerea progresivă de la nivelul elementar în deținerea competențelor-cheie la nivelul intermediar, asigurându-se construirea nivelului funcțional din ciclul secundar inferior/superior, respectându-se principiul gradualității achizițiilor.

Situarea elevului în centrul activităților destinate formării competențelor generale și specifice disciplinei Limba și literatura română, prin operaționalizarea cunoștințelor, îi asigură acestuia adaptarea la contexte de comunicare diverse, favorizând controlul propriei formări.

Principiile didactice care trebuie să ghideze procesul de predare-învățare-evaluare sunt:

- accentuarea caracterului interactiv al însușirii limbii, având în vedere abordarea limbii ca „limbă în funcțiune”, în variantele ei, ca instrument al exprimării și al autoexprimării;
- stimularea gândirii logice și creative prin studiul limbii, în vederea formării unei personalități autonome, capabile să-și prezinte păreri, să accepte diversitatea de idei și de opinii;
- accentuarea proceselor de construcție a sensului global în receptarea textelor literare și nonliterare;
- abordarea, ca noțiuni-ancoră, a conceptelor de gramatică, având rol orientativ în exersarea contextuală a limbii, înțelegerea acestora având rolul de a orienta mecanismele de autocorectare și de a motiva preocuparea pentru exprimarea corectă, controlată și eficientă, adaptată la specificul situației de comunicare;
- abordarea conceptelor de teorie literară ca noțiuni-ancoră, cu rol structurant în înțelegerea și în interpretarea textelor, conștientizarea importanței acestora în dezvoltarea elevului ca cititor și în formarea interesului său pentru cultura națională și europeană;
- centrarea demersurilor didactice pe învățarea activă și pe evaluare continuă;
- proiectarea activităților didactice centrate pe dezvoltarea integrată a competențelor-cheie;
- transpunerea activităților școlare în medii socio-lingvistice reale, în contexte nonformale și informale și recrearea unor „realități exterioare” în clasă;
- centrarea pe caracterul funcțional al conținuturilor, în vederea adaptării și inserției socio-profesionale.

Prezentarea conținuturilor în liste distincte pentru domeniile Comunicare orală, Lectură, Redactare, Elemente de construcție a comunicării, Elemente de interculturalitate s-a făcut din rațiuni metodologice, deși în actul comunicării acestea fuzionează, fapt care face necesară predarea integrată a acestora. Sarcinile de învățare propuse elevilor trebuie să aibă un accentuat caracter funcțional, pragmatic, relevant pentru inserția socială în viața de adult.

În clasele V- VIII, este continuată construirea achizițiilor a căror structurare a început în ciclul primar.

Pentru un demers eficient sugerăm:

- utilizarea limbii române în enunțuri simple pentru orice situație de comunicare din clasă, încurajarea descoperirii sensului unor cuvinte și a unor structuri lexicale în context cu oferirea de explicații pentru elementele lexicale al căror sens nu poate fi dedus din context de către elev;

- utilizarea comunicării non-verbale pentru sprijinirea învățării intuitive, profesorul folosind mima, desenul, meloterapia, scurt metrajele pentru copii, în scopul oferii căilor de acces relevante pentru copii sau pentru explicarea unui concept;
- organizarea activităților pe grupe de nivel pentru a stimula interacțiunea în limba română, acest context de lucru fiind un context de comunicare în care elementele specifice limbii române capătă funcționalitate fără niciun efort;
- oferirea de exemple reprezentative pentru ilustrarea categoriilor gramaticale în însușirea corectă a noțiunilor;
- recurgerea la un context autentic de comunicare, creat în clasă pentru a practica actele de vorbire recomandate și pentru a dezvolta competențele specifice propuse;
- stimularea exprimării orale și scrise simple, cu performări elementare care se pot dezvolta progresiv – de exemplu, în cadrul descrierii vom începe cu o singură trăsătură simplă, apoi vom trece la două trăsături și așa mai departe;
- propunerea de teme motivante de lucru – teme simple pentru care se oferă sprijin în clasă sau prin intermediul T.I.C., atunci când există dotare;
- propunerea de sarcini de lucru la alegere pentru a stimula implicarea elevilor și diversificarea sarcinilor de lucru se pot face în funcție de profilul cognitiv al elevului (ca răspuns la o solicitare elevii se pot exprima prin: desen/mimă/mesaj oral pentru a indica ceea ce au înțeles din text), de nivelul de achiziție (de exemplu, relatarea unei acțiuni sau a mai multora), de interese (de exemplu, modalități de lucru la proiecte sau de prezentare a acestora);

Modelul comunicativ-funcțional și abordarea conținuturilor

În documentul de față, categoriile de conținut sunt preluate dintre cele stipulate în Recomandarea Parlamentului European pentru formarea competențelor-cheie. Conținuturile sunt tratate ca bază de operare pentru structurarea competențelor, nu ca scopuri în sine.

În privința elementelor de construcție a comunicării am optat pentru intuirea regularităților limbii, pentru identificarea acestora în context și pentru abordarea categoriilor gramaticale și a claselor morfologice din perspectivă funcțională, aplicativă. Se va opera cu aceste noțiuni, cu/fără terminologie, în funcție de caz.

Receptarea mesajelor orale și scrise

Începând de la clasa a V-a până la a VIII-a, sunt incluse enunțuri specifice pentru receptarea globală a unui mesaj oral.

Înțelegerea globală a mesajului sprijină ascultătorul să discearnă dacă este necesar să acorde atenție într-un anumit context de comunicare. Înțelegerea globală, odată consolidată, permite și alte operări necesare înțelegerii și participării în tranzațiile verbale, care să conducă la interacțiuni responsabile social, în spațiul școlii și în afara lui.

În privința receptării mesajului scris, accentele formative sunt pe semnificații și pe explorarea acestora la nivelul textului. Lectura este un scop explicit al învățării, de maximă importanță pentru cunoaștere și pentru dezvoltarea personală a elevului, ea fiind utilizată și ca mijloc de îmbogățire a vocabularului și de utilizare corectă a gramaticii.

Se recomandă atât valorificarea metodelor tradiționale, cât și a celor moderne (lectura predictivă, metode de stimulare a gândirii critice, metoda „Știu/Vreau să știu/Am învățat”, jurnalul cu dubla intrare, diagrama Venn etc.), adaptate particularităților de vârstă și lingvistice ale elevilor, precum și specificului textului abordat.

Textele vor fi alese în funcție de interesele copiilor și nivelul lor de dezvoltare cognitivă. Este utilă organizarea unei discuții cu elevii pentru a afla preferințele lor de lectură. Lungimea textului propus ar trebui să crească progresiv (de la un an de studiu la altul).

Recomandăm folosirea unei varietăți de texte care să cuprindă și elemente iconice – afiș, plan, tabel, bandă desenată, cărți uriașe, pliante bogat ilustrate etc. Este importantă stimularea reacției emoționale la lectura textului literar, chiar dacă acesta este foarte scurt. De asemenea, este necesară stimularea explorării textului (de informare sau literar) pentru a descoperi semnificații, nu doar aspecte explicite.

Tematica orientativă a textelor

Tematica textelor va reflecta universul copilăriei și valorile proprii acestuia. Se vor evita arhaismele, regionalismele, neologismele, precum și verbele la perfect simplu și mai mult ca perfect. Se recomandă adaptarea textelor la particularitățile de vârstă și la specificul studiului limbii române, textele având un limbaj accesibil. Autorii de manuale pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, sau texte nonliterare. Aceștia vor avea libertatea de a decide cu privire la structurarea și configurarea unităților de conținut din programă, precum și cu privire la tratarea didactică a noțiunilor.

Listă orientativă de autori

Alexei Mateevici, Alexandru Mitru, Ana Blandiana, Andrei Mureșanu, Anton Pann, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Cezar Petrescu, Constantin Cubleşan, Daniela Crăsnaru, Dimitrie Bolintineanu, Dumitru Almaș, Dului Zamfirescu, Elena Farago, Elisabeta Preda, Emil Gârleanu, Emilia Căldăraru, Emilia Plugaru, Fănuș Neagu, Gellu Naum, George Coșbuc, George Topârceanu, George Țârnea, Gheorghe

Onea, Ion Agârbiceanu, Ion Luca Caragiale, Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, Ion Creangă, Ion Pas, Ionel Teodoreanu, Lucian Blaga, Mihai Eminescu, Mihail Sadoveanu, Mircea Micu, Nina Casian, Octavian Goga, Octav Pancu-Iași, Otilia Cazimir, Passionaria Stoicescu, Petre Ghelmez, Petre Ispirescu, Silvia Kerim, Spiridon Vanghelie, Sultana Craia, Ștefan Octavian Iosif, Tudor Arghezi, Valentina Teclici, Vasile Alecsandri, Virgil Carianopol, Victor Eftimiu, Victor Prohin, Victor Sivetidis, Viniciu Gațița, Virgil Carianopol, Vladimir Colin, Carlo Collodi, Charles Perrault, Daniel Defoe, Edmondo de Amicis, Esop, Frații Grimm, Hans Christian Andersen, Hector Malot, Jack London, Jeff Kinney, Jonathan Swift, La Fontaine, Mark Twain, L.N. Tolstoi, Culegeri de texte (Creație populară, cu tematica tradiții și obiceiuri) etc.

Exprimarea orală și scrisă

În privința producerii de mesaje orale și scrise, accentele formative sunt puse pe valorizarea intereselor elevilor din perspectiva exprimării de idei, păreri, emoții, pe tematici relevante pentru experiențele lor. Succesul unor activități de exprimare depinde de semnificația lor pentru elevul înțeles în individualitatea sa, cu un profil cognitiv și afectiv propriu. Totodată sunt valorizate experiențele de interacțiune care pun bazele nu doar pentru comunicarea eficientă, dar și pentru socializare.

Temele de redactare, precum și problematicile abordate în producerea orală trebuie să traducă intenții autentice din perspectiva elevului cu D.M.U. și D.M.M..

Din acest motiv, în prezentul document, producerea de texte orale sau scrise pune accent pe relevanța contextului de comunicare, pe interogare, pe explorarea universului copilului, inclusiv prin apelul la noile tehnologii. Sunt evidențiate, de asemenea, situații în care, pentru a se exprima, elevii pot folosi și alte coduri în afara codului lingvistic (de ex. desene, colaje, ritm ...).

În activitățile propuse pentru dezvoltarea capacității de comunicare scrisă, recomandăm oferirea unor texte-model sau a unor puncte de sprijin pentru redactarea mesajelor, evaluarea activității elevilor să se realizeze continuu, oferindu-se posibilitatea corectării, reluării, îmbunătățirii produsului realizat.

Din punct de vedere metodologic structura unei lecții de lectură literară ar putea fi următoarea:

- Discuție introductivă vizând conținutul lecturii;
- Lectura expresivă/model a profesorului;
- Lectura elevilor, pe unități scurte, logice, cu explicarea cuvintelor și expresiilor;
- Exersarea pronunției corecte a unor cuvinte ce presupun un grad mai mare de dificultate;
- Exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări, vizând conținutul de idei;
- Evidențierea mesajului educativ al lecturii.

Evaluarea cunoștințelor, abilităților, comportamentelor și a deprinderilor implicate se va realiza pe baza unui set de competențe, stabilit pe ciclul de școlarizare.

Structura sintetică sau analitică a lecțiilor se alege în raport cu diagnosticul elevului și cu specificul clasei. Într-o clasă de elevi cu deficiențe mintale ușoare și moderate, se impun:

- individualizarea demersului didactic prin raportarea la potențialul psihofizic al fiecărui elev;
- folosirea mijloacelor tehnologice auxiliare și a calculatorului în activitatea de învățare-compensare-recuperare;
- exersarea abilităților (incipiente) de lucru pe computer poate pune copilul în situații extrem de motivante;
- manipularea materialului concret-intuitiv și verbalizarea demersului acțional întreprins;
- oferirea modelului verbal în comunicare, în scopul preluării și al fixării/ interiorizării acestuia de către copil;
- introducerea asocierilor de tipul obiect/ imagine – fonem – literă – grafem și imagine – cuvânt – verbalizare – scriere în actul formării deprinderilor lexico-grafice;
- fixarea și îmbogățirea permanentă a inventarelor de cuvinte familiare;
- consolidarea pronunției și a scrierii corecte a inventarului de cuvinte familiare și în cadrul activității de terapie logopedică în care este cuprins copilul;

Proiectarea

Proiectarea activităților didactice va urmări:

- formarea și dezvoltarea competențelor specifice;
- asigurarea unei proporții rezonabile între etapele de familiarizare cu noile conținuturi, de structurare și sistematizare necesare consolidării competențelor operatorii, de consolidare și aplicare a cunoștințelor dobândite;
- relaționarea intra- și interdisciplinară, intra- și cross-curriculară;
- personalizarea procesului de predare-învățare în raport cu competențele profesionale ale cadrului didactic și în raport cu elevul (cu clasa);
- stimularea proceselor cognitive, având ca finalitate formarea de competențe;
- asigurarea unei viziuni de ansamblu asupra învățării;
- posibilitatea unei bune utilizări a resurselor (timp, mijloace materiale și auxiliare didactice).

Programa propune conținuturi structurate pe teme care reflectă - la nivel de maximă generalitate - vârsta școlară a fiecărei clase. Astfel se construiește, în mod treptat și concentric, universul afectiv și cognitiv al elevului de gimnaziu, valorificând orizontul specific fiecărei vârste și a potențialului personal.

În lectura programei, se va ține cont de faptul că, la nivelul fiecărei clase, se indică doar conținuturile noi și modul lor de abordare (intuitiv, aplicativ), iar reactualizările conținuturilor însușite în clasele anterioare se subînțeleg.

În abordarea didactică a conținuturilor se vor avea în vedere următoarele precizări:

Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
Profesorul va selecta texte de bază integrale , destinate lecturii aprofundate (literare și nonliterare). Textele literare și nonliterare vor fi grupate în jurul unei tematici comune. Tematic, textele vor fi alese în consens cu cerințele și cu nevoile de instruire ale elevilor. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport cu scopul de a aborda, în mod aplicativ , noțiunile de teorie literară, necesare în asigurarea comprehensiunii și în argumentarea interpretării.	Profesorul va selecta texte de bază integrale , destinate lecturii aprofundate (literare și nonliterare). Textele literare și nonliterare vor fi grupate în jurul unei tematici comune. Tematic, textele vor fi alese în consens cu cerințele și cu nevoile de instruire ale elevilor. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să abordeze în mod aplicativ noțiunile de teorie literară, pentru asigurarea comprehensiunii și pentru argumentarea interpretării.	Profesorul va selecta texte de bază integrale , destinate lecturii aprofundate (literare și nonliterare). Textele literare și nonliterare vor fi grupate în jurul unei tematici comune. Tematic, textele vor fi alese în consens cu cerințele și cu nevoile de instruire ale elevilor. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să abordeze în mod aplicativ noțiunile de teorie literară, pentru asigurarea comprehensiunii și pentru argumentarea interpretării.	Profesorul va selecta texte de bază integrale , destinate lecturii aprofundate (literare și nonliterare). Textele literare și nonliterare vor fi grupate în jurul unei tematici comune. Tematic, textele vor fi alese în consens cu cerințele și cu nevoile de instruire ale elevilor. Profesorii au libertatea să aleagă texte-suport în măsură să abordeze în mod aplicativ noțiunile de teorie literară, pentru asigurarea comprehensiunii și pentru argumentarea interpretării.
Se recomandă ca textele literare de bază să reprezinte în mod semnificativ patrimoniul literar românesc . Sugestii pentru alegerea textelor oferă și <i>Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2)</i> . Textele literare de bază vor respecta criteriile: <i>valoric, estetic, formativ și adecvare la vârsta elevilor și la specificul colectivului de elevi</i> .			

Programa prevede abordarea conținuturilor în progresie tematică: **Eu și universul meu familiar, Eu și lumea din jurul meu, Orizonturile lumii și cunoașterii, Reflecții asupra lumii**. Din fiecare temă, se vor propune subteme în funcție de nivelul elevilor din clasă, fiecare dintre acestea constituind centrul proiectării pe unități de învățare tematică, fiecare unitate abordând integrat toate domeniile de conținut (*Comunicare orală, Lectură, Redactare, Elemente de construcție a comunicării, Elemente de interculturalitate*) și vizând toate competențele generale.

Alături de competențele vizate, programa propune activități, prin care elevii vor monitoriza propria învățare. Programa îi permite profesorului să-și manifeste creativitatea, eliminând abordările excesiv teoretizante și asigurând flexibilitatea și eficiența în procesul de formare a competențelor-cheie, prin raportare permanentă la elementele reprezentative ale culturii românești și universale.

Strategii didactice

Pornind de la contextul și aspectele specifice ale studierii limbii române la școlile speciale, se impune o abordare metodologică și lingvistică nuanțată, care are în vedere îmbogățirea permanentă a vocabularului, activizarea fondului lexical cunoscut de elevi și utilizarea acestuia în contexte variate, formarea exprimării corecte, adecvate contextului de comunicare.

Se recomandă folosirea, în activitățile de limbă română, a metodelor activ-participative, a învățării prin cooperare, a valorificării cântecului, jocului, a activităților de pedagogia dramei, a colaborării profesor – elev, în vederea însușirii limbii române.

Procesul instructiv-educativ presupune folosirea competențelor de comunicare orală și scrisă realizate atât prin metode tradiționale cât și prin metode activ-participative, completate de metode alternative (metoda lui Meixner, PECS, LMG, metoda Globală), ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale elevilor urmărind evidențierea transferurilor interdisciplinare.

Aplicându-se metode diferite se obțin rezultate bune în pregătirea elevilor. De asemenea, însușirea unor cunoștințe noi poate deveni mai dificilă sau mai ușoară pentru unii și aceiași elevi, în funcție de metodele utilizate. În același timp, s-a putut constata că exersarea funcțiilor intelectuale este condiționată nu numai de conținuturile date, ci și de forma în care acestea sunt aduse la cunoștința elevilor, adică de metodele utilizate.

Implicarea activă și interactivă a elevilor cu întregul lor potențial intelectual, fizic, afectiv-motivațional și volițional, cu creativitatea și productivitatea lor, reprezintă premisa unei instruirii eficiente, interactive, care își propune ca rezultat, elaborarea de noi structuri cognitive-intelectuale, afective, motivaționale și voliționale operaționale. Astfel, activizarea reprezintă un rezultat al instrucției/autoinstrucției și educației/autoeducației și, deopotrivă, o premisă a unei instrucții/autoinstrucții și educației/autoeducației eficiente, de nivel superior. Dintr-un participant pasiv și docil, din obiect al învățării, elevul devine subiect activ al unei activități orientate de propriile sale nevoi și interese educaționale.

Profesorul este cel care creează mediul educațional favorabil, stimulat și interesant pentru învățare în clasă, iar elevul este cel care aduce ceva din viața lui, din afara școlii, din ciclul primar sau experiența lui de viață. În cadrul orelor de limba și literatura română, se pot folosi o multitudine de metode care să stârnească interesul elevilor. Elevii citesc cu plăcere orice text dacă li se orientează atenția, curiozitatea și interesul față de acesta. De cele mai multe ori, aceste metode îi solicită pe aceștia să formuleze întrebări referitoare la text, întrebări care să-i stimuleze pe colegii lor în căutarea răspunsurilor. Nici unii, nici ceilalți nu ar reuși să facă acest lucru, dacă nu ar citi textul cu atenție. Animația îi cuprinde și atunci când întrebarea pusă are mai multe soluții. Uneori, metodele îi antrenează în citirea pe roluri prin dramatizări, prin organizarea și distribuirea rolurilor în echipă, precum și prin folosirea unui vocabular propriu în replicile lor. Dezbaterile unor probleme care îi interesează, folosind argumente "pro" și "contra", îi ajută să decidă dacă acceptă sau nu valorile și ipotezele din text.

Receperea mesajelor și a informațiilor se face prin comunicare elev-elev sau profesor-elev, ceea ce contribuie la învățarea de tip activ.

Evaluarea

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Ea trebuie corelată cu toate activitățile didactice. Abordarea comunicativ-funcțională impune atât evaluarea inițială la începutul anului școlar, cât și cea formativă cu scopul urmăririi progresului înregistrat de fiecare elev, în parte. Competențele de comunicare vor fi evaluate pe tot parcursul anului școlar.

Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Se va evalua competența de receptare (înțelegerea după auz), de producere orală (vorbirea), citirea corectă, lectura comprehensivă, scrierea cuvintelor, a propozițiilor cu respectarea convențiilor limbajului scris.

Se recomandă cu prioritate tehnici moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini.

În practica școlară s-au îmbunătățit metodele și tehnicile de evaluare în scopul realizării unor corelații eficiente între predare-învățare-evaluare și pentru a atinge dezideratele propuse pentru formarea personalității autonome, libere și creatoare utilizându-se în paralel cu metodele tradiționale.

Valențe formative ale metodelor alternative de evaluare

Este recunoscut faptul că aceste metode de evaluare constituie o alternativă la formulele tradiționale a căror prezență domină. Alternativele oferite constituie opțiuni metodologice și instrumentale care îmbogățesc practica evaluativă evitând rutina și monotonia.

În procesul instructiv-educativ la elevii cu D.M.U. sau D.M.M. se recomandă utilizarea următoarelor metode activ-participative:

- Brainstormingul;
- Diagrama Venn;
- Explozia stelară;
- Predicțiile;
- Jocul de rol;
- Cubul;
- Mozaicul;
- Știu/vreau să știu/am învățat;
- Ciorchinele;
- Învățarea prin cooperare;
- Ce se vede? Ce se aude? Ce se simte?;
- Grupați/lucrați în perechi/comunicați;
- Pălăriile gânditoare;
- Turul galeriei;
- Jurnalul dublu;
- Cadranele;
- Jocul didactic;
- Portofoliul;
- Hărțile conceptuale;
- Proiectul;

- Jurnalul reflexiv;
- Tehnica 3-2-1;
- Metoda R.A.I.;
- Studiul de caz;
- Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului;
- Fișa pentru activitatea personală a elevului;
- Investigația;
- Interviu;
- Înregistrări audio și/sau video.

Metode propuse pentru activitățile de învățare:

Harta conceptuală

Aceasta este o metodă ce structurează cunoștințele copilului, iar important nu este cât cunoaște copilul, ci relațiile care se stabilesc între cunoștințele asimilate.

Poate fi definită drept un grafic care include concepte centrale (localizate în centrul hărții); concepte secundare (localizate către marginea hărții), iar prin harta realizată se comunică felul în care este înțeleasă relația între concepte.

Aplicații practice: Bogațiile toamnei- Se împart elevii în grupuri de câte 3-4 și prin metoda „Mâna oarbă”, fiecare alege un obiect specific anotimpului toamna, iar prin cooperare stabilesc sarcinile: desenează obiectul în mijlocul foi A4, desenează sau scriu tot ce știu despre acel obiect și la ce folosesc cunoștințele pe care le au despre aceste obiecte. Apoi un elev din grup prezintă.

Portofoliul

Portofoliul reprezintă „cartea de vizită” a elevului, prin care profesorul poate să-i urmărească progresul, în plan cognitiv, atitudinal și comportamental, la o anumită disciplină de-a lungul unui interval mai lung de timp (un semestru sau un an școlar).

Reprezintă un pact între elev și profesorul care trebuie să-l ajute pe elev să se autoevalueze. Profesorul discută cu elevul despre ce trebuie să știe și să facă acesta de-a lungul procesului de învățare. La începutul demersului educativ se realizează un diagnostic asupra necesităților elevului de învățare pentru a stabili obiectivele și criteriile de evaluare. Diagnosticul este făcut de profesor și este discutat cu elevul implicat în evaluare.

Portofoliul cuprinde:

- lista conținutului acestuia, (sumarul, care include titlul fiecărei lucrări/fișe, etc. și numărul paginii la care se găsește);
- argumentația care explică ce lucrări sunt incluse în portofoliu, de ce este importantă fiecare și cum se articulează între ele, într-o viziune de ansamblu a elevului/grupului cu privire la subiectul respectiv;
- lucrările pe care le face elevul individual sau în grup;
- rezumate;
- eseuri;
- articole, referate, comunicări;
- fișe individuale de studiu;
- proiecte;
- teme de zi;
- probleme rezolvate;
- teste și lucrări semestriale;
- înregistrări, fotografii care reflectă activitatea desfășurată de elev individual sau împreună cu colegii săi;
- observații pe baza unor ghiduri de observații;
- autoevaluări scrise de elev sau de membrii grupului;
- alte materiale, hărți cognitive, contribuții la activitate care reflectă participarea elevului/ grupului la derularea și soluționarea temei date;
- viitoare obiective pornind de la realizările curente ale elevului/grupului, pe baza intereselor și a progreselor înregistrate;
- rezultatele evaluării făcute de profesor, se comunică tuturor persoanelor implicate în dezvoltarea psiho-educatională a elevului (părinții/tutorii legali);

Studiul de caz

Studiul de caz este o metodă ale cărei caracteristici o recomandă îndeosebi în predarea și învățarea disciplinelor socio-umane, dar în egală măsură poate fi luată în calcul și ca o metodă alternativă de evaluare a capacității elevilor de a realiza astfel de demersuri (de analiză, de înțelegere, de interpretare a unor fenomene, de exersare a capacității de argumentare, de emitere a unor judecăți de evaluare, precum și de formare și dezvoltare a trăsăturilor de personalitate);

Metoda R.A.I. (Răspunde, Aruncă, Interoghează)

Este o metodă de fixare și sistematizare a cunoștințelor, dar și de verificare. Are la bază stimularea și dezvoltarea capacităților elevilor de a comunica (prin întrebări și răspunsuri), despre ceea ce au învățat. Urmărește realizarea feed-back-ului printr-un joc de aruncare a unei mingi ușoare.

Copilul care aruncă mingea, trebuie să formuleze o întrebare, din cunoștințele însușite și să o adreseze copilului care o prinde. Cel care prinde mingea, răspunde la întrebare, apoi o aruncă mai departe, altui coleg, punând o nouă întrebare. Copilul care nu știe răspunsul, iese din joc, la fel ca și cel care este descoperit că nu cunoaște răspunsul la propria întrebare.

Metoda Știu/Vreau să știu/Am învățat

Este o metodă care:

- consolidează cunoștințele elevilor despre o temă dată, totodată oferă posibilitatea de a învăța informații noi;
- realizează corelarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor dobândite anterior cu cele noi;
- asigură participarea activă a elevilor la actul învățării.

Etapele utilizării metodei:

1. profesorul împarte clasa pe grupe/perechi și cere elevilor să întocmească o listă cu tot ce știu despre tema dată;
2. se va lucra pe baza următorului tabel:

Știu	Vreau să știu	Am învățat

3. grupele/perechile de elevi notează informațiile pe care le consideră cunoscute în prima coloană;
4. în a doua coloană elevii identifică întrebările pe care le au în legătură cu tema abordată;
5. elevii vor citi individual textul;
6. răspunsurile găsite în text la întrebările formulate anterior se trec în coloana a treia;
7. întrebările și răspunsurile primite se compară cu cunoștințele anterioare.

Metoda Diagrama Venn

Este o metodă grafică utilizată în activitățile de învățare sau la fixarea cunoștințelor, putând constitui și o modalitate de evaluare. Este utilă pentru a arăta asemănările și diferențele dintre două idei, personaje, trăsături, evenimente etc.

O diagramă Venn este formată din două cercuri mari care se suprapun parțial.

Etapele utilizării metodei:

- elevii (individual sau în perechi/grup) completează cercurile cu informațiile referitoare la temele de comparat;
- în zona suprapusă se desenează /notează asemănările, elementele comune temelor comparate;
- după completare se vor compara cercurile;
- în final, se face pe un poster diagrama clasei.

Ciorchinele

Schema ciorchine reprezintă un organizator grafic întocmit individual, în pereche sau în grup, care ajută la clarificarea ideilor, a informațiilor, a conceptelor și a relației dintre acestea, având în vedere o temă dată. Se poate folosi pentru:

- colectarea și organizarea cunoștințelor deja existente;
- construirea de noi asocieri între cunoștințele avute;
- stimularea metacogniției etc.

Similar bursei de idei, schema ciorchine îi îndeamnă pe elevi la gândirea liberă și creativă, legată de o temă dată. Schema ciorchine poate fi o rețea de idei asociativă (schema pânzei de păianjen), de formă mai complicată, model grafic organizat ierarhic (constă din mai multe unități principale și secundare) sau simplificată, grupată în jurul unei idei centrale.

Pașii întocmirii schemei ciorchine sunt următorii:

- explicarea/ prezentarea schemei ciorchine;
- scrierea pe tablă a temei centrale, a ideii, cuvântului, expresiei;
- scrierea, în diferite puncte ale tablei, a ideilor, a cuvintelor legate de sfera de semnificație a temei/ expresiei date;
- încercuirea elementelor considerate corespunzătoare și reunirea acestora pe baza relației existente între ele;
- extinderea rețelei de semnificații (scrierea fiecărei idei, care poate fi asociată sferei tematice).

Metoda cubului

Metoda cubului dezvoltă capacitățile elevilor de gândire și de compunere a textelor, care se bazează pe analizarea unei teme date sau a unui text, din diferite puncte de vedere. Se poate efectua ca

activitate individuală, în grup sau colectiv. Pentru aplicarea sa, avem nevoie de un cub, care are pe fiecare latură câte o indicație. În loc de cub, pot fi utilizate și cărți de joc așezate cu fața în jos. Prin aruncarea cubului sau prin întoarcerea unei cărți de joc, elevul primește acel punct de vedere, după care trebuie să interpreteze un text, un obiect, o imagine, un film, un model. Pe laturile cubului sau pe cartea de joc pot fi trecute indicații care pot fi aplicate în mai multe situații de învățare (Describe! Compară! Asociază! Analizează! Prezintă! Argumentează sau combate!). Pentru rezolvarea sarcinilor în scris sau oral, profesorul formulează diferite întrebări.

Metoda predicției

Predicția este o modalitate de a stimula gândirea independentă. Sarcina elevilor este ca, dispunând de un număr limitat de informații, să creeze presupuneri, așteptări, ipoteze legate de textul ce urmează a fi citit, apoi, după finalizarea sarcinii, să redacteze concluzii despre coincidențele sau despre diferențele dintre **predicții** și cele constatate în mod efectiv. Prin întrebări stabilite anterior, profesorul poate ajuta elevii în activitatea lor de predicție. Prelucrarea se poate face și pe segmente (în acest caz, după fiecare parte urmează o discuție, apoi o nouă **predicție**).

Pașii metodei **predicției**:

- anterior rezolvării sarcinii (citirii textului), profesorul le prezintă elevilor câteva informații importante; profesorul le cere elevilor să caute cunoștințele aferente tematicii date;

Aplicații practice: Se citește sau povestește primul fragment, se scot câteva idei despre ce s-a întâmplat și se trec în coloana 3. Apoi se pune întrebarea: **Ce credeți că se întâmplă în continuare?** Predicțiile copiilor se trec în coloana 1 și motivația: **De ce credeți asta?** în coloana 2, se citește următorul fragment, se formulează 2-3 idei, se trec în coloana 3, apoi se merge mai departe cu întrebarea: Ce credeți că se va întâmpla, se notează predicțiile și motivația,până se termină povestea.

Activitatea predictivă poate fi făcută o singură dată în decursul unei lecturi sau povestiri, permițându-le copiilor să-și modifice predicțiile pe măsură ce se povestește. Exemplu: povestea „Puiul” de Ioan Alexandru Brătescu-Voinești.

Tabelul predicțiilor:

Ce credeți că se va întâmpla?	De ce credeți asta?	Ce s-a întâmplat de fapt ?

Metoda învățării prin cooperare

Este o metodă de cooperare, relaționare, valorificarea cunoștințelor deja acumulate de către copii și crearea posibilității de a dobândi altele noi, învățând concomitent să structureze informația înșușită și cea nouă.

Aplicații practice: Copiii își verifică cunoștințele despre o temă ex: Sărbătorile de iarnă, realizând un poster, în grupuri mici, fiecare având sarcini diferite:

- un grup desenează și decupează bradul;
- un grup desenează și decupează obiectele decorative pentru brad;
- un grup desenează și decupează cadourile de sub brad;
- la final toți copiii asamblează rezultatele celor trei grupe, analizează și descriu sarcinile realizate.

Ce se vede? Ce se aude? Ce se simte?

Prin această metodă se urmărește dezvoltarea capacității de exprimare prin implicarea diferiților analizatori: tactili, auditivi, vizuali și olfactivi pentru a *înțelege mai bine conceptele teoretice*.

Aplicații practice: se prezintă un stimul senzorial, o imagine a unui obiect, fenomen. Se înregistrează observațiile elevilor într-un tabel cu trei coloane, corespunzătoare celor trei simțuri. Apoi se analizează răspunsurile.

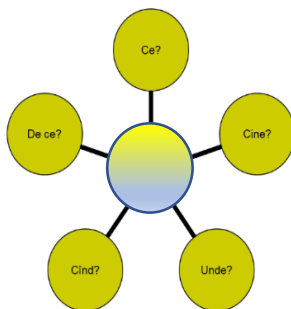
Ex. pentru anotimpul „Primăvara”

	Ce se vede?	Ce se aude?	Ce se simte?
Primăvara			

Explozia stelară

Metoda stimulează atât creativitatea individuală, cât și pe cea de grup, spiritul de cooperare și pe cel de competiție; dezvoltă și exersează gândirea cauzală, divergentă, deductivă, limbajul, atenția distributivă.

Aplicații practice: Folosind cinci întrebări de bază se organizează grupuri, pentru fiecare întrebare de bază, apoi se discută și se reconstituie întâmplarea. Exemplu de aplicație la lectura „Bunica” de Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Gândiți/ lucrați în perechi/ comunicați

Constă în comunicarea între doi elevi, care analizează împreună un text, extrag o serie de idei pe care, de comun acord, le prezintă colegilor.

Elevii formează perechi, într-un timp dat (3-4 min.) fiecare elev, din fiecare pereche, scrie despre un anumit subiect, de fapt, ambii elevi răspund individual la anumite întrebări pregătite dinainte de profesor, întrebări ce suscită mai multe răspunsuri posibile. Când au terminat de scris, cei doi parteneri citesc unul altuia răspunsurile și convin asupra unui răspuns comun care să încorporeze ideile amândurora. Profesorul pune 2-3 perechi (în funcție de timpul disponibil) să rezume și să prezinte concluziile la care au ajuns partenerii, de comun acord.

Pălăriile gânditoare

Metodă care corespunde diferitelor tipuri de gândire.

Încurajează gândirea complexă, atât cea individuală cât și cea de grup.

Participanții la jocul didactic trebuie să cunoască foarte bine semnificația fiecărei culori și să își asume rolul sugerat de aceasta;

Pălăria albastră – este liderul, clarifică/alege soluția corectă (*moderatorul*), semnifică gândirea speculativă

Pălăria albă – informează (*povestitorul*), este neutră, semnifică gândirea obiectivă

Pălăria roșie – spune ce simte (*psihologul*), semnifică gândirea influențată de afect

Pălăria neagră –identifică greșelile, aspectele negative (*criticul*), semnifică gândirea critică negativă

Pălăria verde –generează idei noi (*gânditorul*), semnifică gândirea creativă

Pălăria galbenă —identifică aspectele pozitive (*optimistul*), semnifică gândirea optimistă

Turul galeriei

Tehnică de învățare prin cooperare care stimulează gândirea, creativitatea și învățarea eficientă încurajând copiii să-și exprime opiniile cu privire la soluțiile propuse de colegii lor.

Se comunică sarcina de lucru

-Se formează grupele;

-Elevii lucrează în echipe, iar produsul poate fi un desen/ o schemă/scurte propoziții;

-Elevii prezintă în fața clasei afișul, explicând semnificația și răspund întrebărilor puse de colegi;

-Se expun afișele pe pereți, acolo unde dorește fiecare echipă;

-Lângă fiecare afiș se lipește câte o foaie goală;

-Li se cere grupelor să facă un tur, cu oprire în fața fiecărui afiș și să noteze pe foaia albă anexată comentariile, sugestiile, întrebările lor;

-Fiecare echipă va citi comentariile făcute de celelalte grupe și va răspunde la întrebările scrise de aceștia pe foile albe.

Această tehnică de învățare necesită mișcarea elevilor în sala de clasă, fapt care-i atrage și le stârnește interesul. De asemenea, se realizează interacțiunea directă în grupul inițial și indirectă, cu ceilalți colegi, prin intermediul produselor muncii acestora.

Jurnalul dublu

Elevii, folosindu-l, pot observa că un text poate fi redat prin imagini și invers. De aici elevul își formează deprinderi de a împărți textul în fragmente, folosirea unei imagini în locul unui fragment și invers. Obişnuiți cu redarea textului prin benzi desenate, ei constată că un text are un început (introducerea), o continuare a acestui început (cuprinsul) și apoi încheierea textului (sfârșitul), realizând că textul nu poate fi lipsit de una dintre aceste părți. Pentru a aplica această metodă, elevii trebuie să-și împartă pagina în două părți, trasând o linie verticală pe mijloc. În partea stângă se pot nota citate, fragmente, desene, benzi desenate, iar în partea dreaptă le vor comenta, vor justifica alegerea făcută, vor scrie ce i-a determinat să facă această alegere. Pot nota, de asemenea, impresii, sentimente, păreri, întrebări pe care și le-au pus atunci când au făcut alegerea sau dacă le-a fost impusă, pot să-și spună

păreră pro sau contra în legătură cu cerința dată. Această metodă se poate aplica atât la textele în proză, cât și la cele în versuri, pentru că le dă posibilitatea elevilor să exprime prin cuvintele lor tot ceea ce cred, simt, știu, gândesc și înțeleg despre text, fragment.

Cadranele

Reprezintă o tehnică ce presupune extragerea esențialului dintr-un text analizat, de rezumare și sintetizare a unui conținut informațional solicitând implicarea elevilor în înțelegerea acestuia.

Această metodă presupune parcurgerea următorilor pași:

- Împărțirea tablei în 4 părți egale.
- Se propune un criteriu pentru fiecare cadran obținut.
- Se citește textul.
- Se formulează răspunsuri scurte pentru fiecare cadran.
- Se evaluează rezultatele.

Metoda poate fi folosită în etapele lecției dar poate fi și o excelentă metodă de evaluare a cunoștințelor însușite de elevi (în cadrul unei lecții sau al unui capitol). În evocare: se poate desena cadranul și se pot trece obiectivele sub formă de cerințe; elevii își trasează cadranele și își citesc cerințele; le putem cere apoi, să citească lecția cu atenție pentru a face însemnările în cadran. În realizarea sensului: colaborează, comunică, cer sfaturi și îndrumări cadrului didactic și realizează obiectivele prevăzute.

Îmbinarea cititului cu scrisul, comunicarea cu desenul în gândirea critică, fac din activitate un joc în care elevilor le place să se implice, le cere orientare în pagină, le formează gustul estetic, elevii fiind preocupați nu numai de ceea ce scriu, ci și de felul în care scriu.

Jocul didactic

Valoarea practică a jocului didactic constă în faptul că, în procesul desfășurării lui, elevul are posibilitatea să-și aplice cunoștințele, să-și exerseze priceperile și deprinderile ce s-au format în cadrul diferitelor activități. Folosirea jocului didactic, ca activitate obligatorie, aduce variație în procesul de instruire a copiilor, făcându-l mai atractiv.

În cadrul orelor de literatură, prin jocul didactic „Găsește însușirile...” se verifică modul în care au fost asimilate noțiunile învățate și utilizarea acestora în contexte noi.

Un alt exemplu în cadrul orelor de gramatică:

„Substantivul”

Alcătuiește o listă cu substantive, pornind de la partea de vorbire pe care o vom studia astăzi: sare, umăr, banană, stilou, tren, ardei, neam, tanc, izvor, vulpe.

Valențele formative care susțin aceste metode alternative ca practici de succes atât pentru evaluare cât și pentru realizarea obiectivului central al învățământului special gimnazial și anume, învățarea, sunt următoarele:

- stimulează implicarea activă în sarcină a elevilor, aceștia fiind mai conștienți de responsabilitatea ce și-o asumă;
- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, exersarea priceperilor și capacităților în variate contexte și situații;
- asigură o mai bună clarificare conceptuală și o integrare ușoară a cunoștințelor asimilate în sistemul noțional, devenind astfel operaționale;
- unele dintre ele, cum ar fi portofoliul, oferă o perspectivă de ansamblu asupra activității elevului pe o perioadă mai lungă de timp, depășind neajunsurile altor metode tradiționale de evaluare cu caracter de sondaj în materie și între elevi;
- asigură un demers interactiv al actelor de predare-evaluare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare elev, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestuia;
- descurajează practicile de speculare sau de învățare doar pentru notă;
- reduce factorul stres în măsura în care profesorul este un consilier, iar evaluarea are ca scop în primul rând îmbunătățirea activității și stimularea elevului și nu sancționarea cu orice preț, activitățile de evaluare cuprinzând materiale elaborate de-a lungul unui interval mai mare de timp;

Bibliografie

- Asociația RENINCO România(2001). *Curriculum pentru copiii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*
- Asociația RENINCO România (2001). *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu cerințe educative speciale*
- Buică, B. C. (2004). *Bazele defectologiei*, Ed. Aramis, București
- Cerghit, I., (2006). *Metode de învățământ*, Ed. Polirom, Iași
- Crețu, C. (1998). *Curriculum diferențiat și personalizat*, Ed. Polirom, Iași
- Coord Chelemen, I., Peter, K., Boroș, D., Perțe, A., Onicaș, R. (2010). *Elemente de psihopedagogie specială*, Ed. Universității din Oradea, Oradea
- David, C., Roșan, A. (2019). *Tulburările specifice de învățare. Învățăm fonologic – program structurat de antrenament al conștiinței fonologice*, Ed. Polirom, Iași
- Gherguț, A. (2005). *Sinteze de psihopedagogie specială*, Ed. Polirom, Iași
- Gherguț, A. (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale*, Ed. Polirom, București
- Gherguț, A., Frumos, L. Raus, G. (2016). *Educația specială.Ghid metodologic*, Ed. Polirom, Iași
- Hathazi, A. (2012). *Comunicare în contextul deficienței multiple*, Ed. Presa Universitară Clujeană
- Roșan, A. (2015). *Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție*, Ed. Polirom, Iași
- Păunescu, C., Kostyak, C., Mușu, I., Lupu, F. (1982). *Metodologia învățării limbii române în școala ajutătoare*, Ed. Didactică și Pedagogică, București
- Radu, G.(1999) *Psihopedagogia dezvoltării școlarelor cu handicap*, Ed. Didactică și Pedagogică, București
- Verza, E., Verza, F.E. (2011). *Tratat de psihopedagogie specială*, Ed. Universității din București, București
- Vlad, E. (1999). *Evaluarea în actul educațional terapeutic*, Ed. PROHUMANITATE, București
- *** Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr.5235 /01.09.2008 Anexa 1 pentru disciplina Citire-Scriere-Comunicare, Clasele I - X, deficiențe mintale severe, profunde și/ sau asociate
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr. 5003 /02.12.2014 Anexa nr. 2 pentru disciplina LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ CLASELE a III-a – a IV-a
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr. 3393/28.02.2017 Anexa nr. 2 pentru disciplina LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ CLASELE a V-a – a VIII-a

Grupul de lucru :

Liana Maria MITRAN, Coordonator Ministerul Educației
Alin Florin NOVAC-IUHAS, Coordonator Inspectoratul Școlar Județean Bihor
KERY Hajnal, Coordonator Inspectoratul Școlar Județean Bihor
Alina VESE, Coordonator Inspectoratul Școlar Județean Bihor

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Popa Diana	Inspectoratul Școlar Județean Bihor
Haș Rodica Ioana	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1, Oradea
Poszet Camelia Mioara	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1, Oradea
Denes Melinda-Andrea	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1, Oradea
Laslou Elena Georgeta	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1, Oradea
Balota Maria-Laura	Liceul Tehnologic Special Nr. 1, Oradea
Ionescu Crina-Laura	Inspectoratul Școlar Județean Cluj
Mureșan Adriana-Ana	Școala Profesională Specială SAMUS, Cluj-Napoca